

ARCHEOLOGIENOTA

IEPER - JANSENIUSSTRAAT (prov. WEST-VLAANDEREN)

VERSLAG VAN RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

Auteurs: Bert ACKE, Bart BARTHOLOMIEUX, Birgit
LEENKNEGT, Matthias GALLOO

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Projectcode: 2016I132

Projectcode:	2016I132
Naam erkende archeoloog:	Bart Bartholomieux
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2016/00127
Locatiegegevens:	Ieper Janseniusstraat (zie plan in bijlage 2 en 3)
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	X: 45561, Y: 172407 X: 45596, Y: 172422 X: 45594, Y: 172400
SKadastergegevens:	Ieper, afdeling 1, sectie F, percelen 258F2, 258E2, 258R2 en 258P2 (zie plan in bijlage 3)
Topografische kaart:	zie plan in bijlage 1 en 2
Begindatum onderzoek:	28/10/2016
Einddatum onderzoek:	17/11/2016
Relevante termen thesauri:	middeleeuwen, nieuwe tijd, WOI, bureauonderzoek
Plan met afbakening verstoorte zones:	niet van toepassing
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL	3
1. BESCHRIJVEND GEDEELTE.....	5
1.1. WETTELIJK KADER	5
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT.....	6
1.2.1. Vraagstelling.....	6
1.2.2. Randvoorwaarden.....	6
1.2.3. Geplande werken	6
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	9
1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie.....	9
1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek	10
1.3.3. Gebruikt materiaal	10
1.3.4. Motivering eventueel afwijkende methodiek.....	10
1.3.5. Inbreng specialisten.....	10
1.3.6. Algemene wetenschappelijke advisering.....	10
2. ASSESSMENTRAPPORT	11
2.1. METHODEN, TECHNIEKEN EN CRITERIA.....	11
2.2. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING.....	12
2.2.1. Topografische situering	12
2.2.2. Landschappelijke situering.....	14
2.3. HISTORISCHE BESCHRIJVING.....	17
2.3.1. Historische situering	17
2.3.2. Bodemkundige situering.....	27
2.4. ARCHEOLOGISCH KADER	28
2.4.1 Onderzoek in de directe omgeving.....	28
2.4.2 Onderzoek in de historische binnenstad	29
buiten de stadskern, als verder op het platteland.	32
2.5. SYNTHESE.....	33
2.5.1. Verwachtingspatroon.....	33
2.5.2. Afweging verder vooronderzoek.....	34
2.5.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	35
2.5.3.1. Landschappelijk bodemonderzoek	35
2.5.3.2. Geofysisch onderzoek.....	35
2.5.3.3. Veldkartering	35
2.5.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem.....	36
2.5.4.1. Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek.....	36
2.5.4.2. Proefsleuven en proefputten.....	36

2.5.5. Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	37
2.5.6. Besluit.....	38
2.6. SAMENVATTING VOOR EEN GESPECIALISEERD PUBLIEK.....	41
2.7. SAMENVATTING VOOR EEN NIET-GESPECIALISEERD PUBLIEK	43
3. BIBLIOGRAFIE	45
3.1. LITERATUUR.....	45
3.2. INTERNETBRONNEN	46
4. BIJLAGEN	47
4.1. Plannenlijst	47

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag te Ieper, Janseniusstraat, Delaerestraat gelegen binnen een archeologische zone waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 300m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er indicaties dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

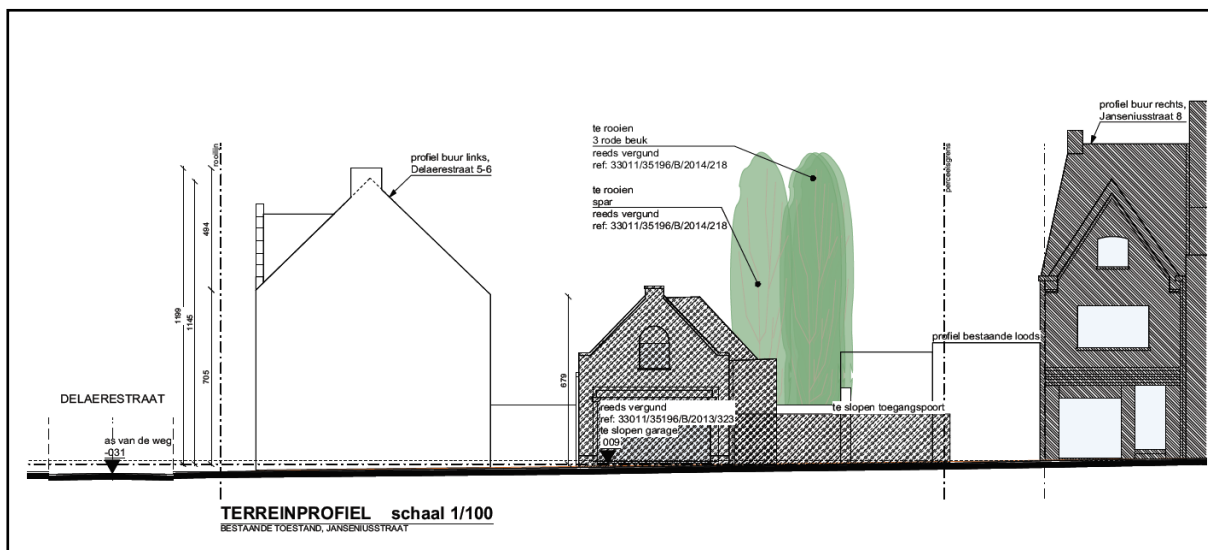
1.2.2. Randvoorwaarden

Het infrastructuurdossier en de vergunningsaanvraag voor de geplande verkaveling zal in najaar 2016 ingediend worden. Daar dient ook een bekrachtigde archeologienota bijgevoegd te worden.

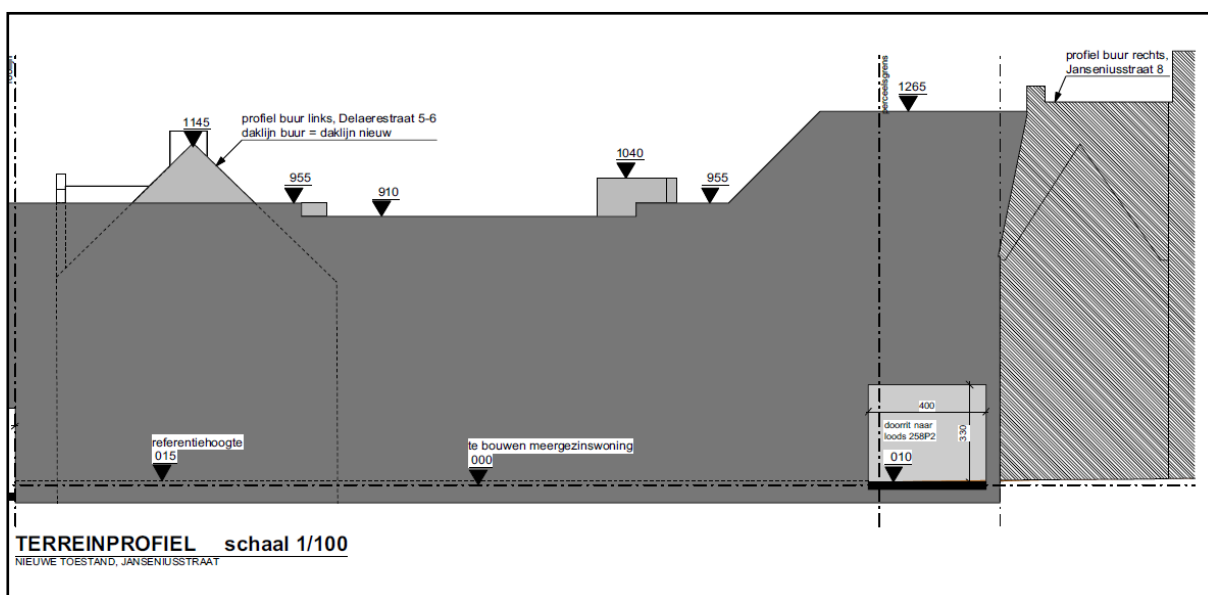
1.2.3. Geplande werken

De oppervlakte van alle percelen die het projectgebied omvatten, bedraagt 471,81m². De bebouwde oppervlakte bedraagt 288,84m². Op het projectgebied wordt een meergezinswoning met vier wooneenheden gebouwd. Aan de Janseniusstraat, ten oosten van de wooneenheden komt een toegangspoort met oprijlaan. Aanpalend aan de achterkant van de wooneenheden is er ruimte voor autostaanplaatsen, twee garages en een fietsberging (zie bijlage 4 en figuur 1, 2 en 3). Het projectgebied wordt niet onderkelderd. Er wordt ongeveer tot 100cm onder het maaiveld gegraven. Onder de geplande liftkoker gaat deze dieper, tot 180 cm onder het maaiveld. De ingreep in de bodem zal dus vooral bestaan uit uitgravingen ten behoeve van de funderingen voor de individuele woningen. Daarnaast zal ook een wegnis worden aangelegd met verschillende nutsleidingen, wat eveneens een aanzienlijke bodemverstoring met zich meebrengt. Er wordt een nieuwe aansluiting op de openbare riolering voorzien, net als buizen voor elektriciteit, aardgas, telefoon en televisie. Tevens worden twee waterputten voorzien. Momenteel is 52,22m² van het projectgebied bebouwd (garage en

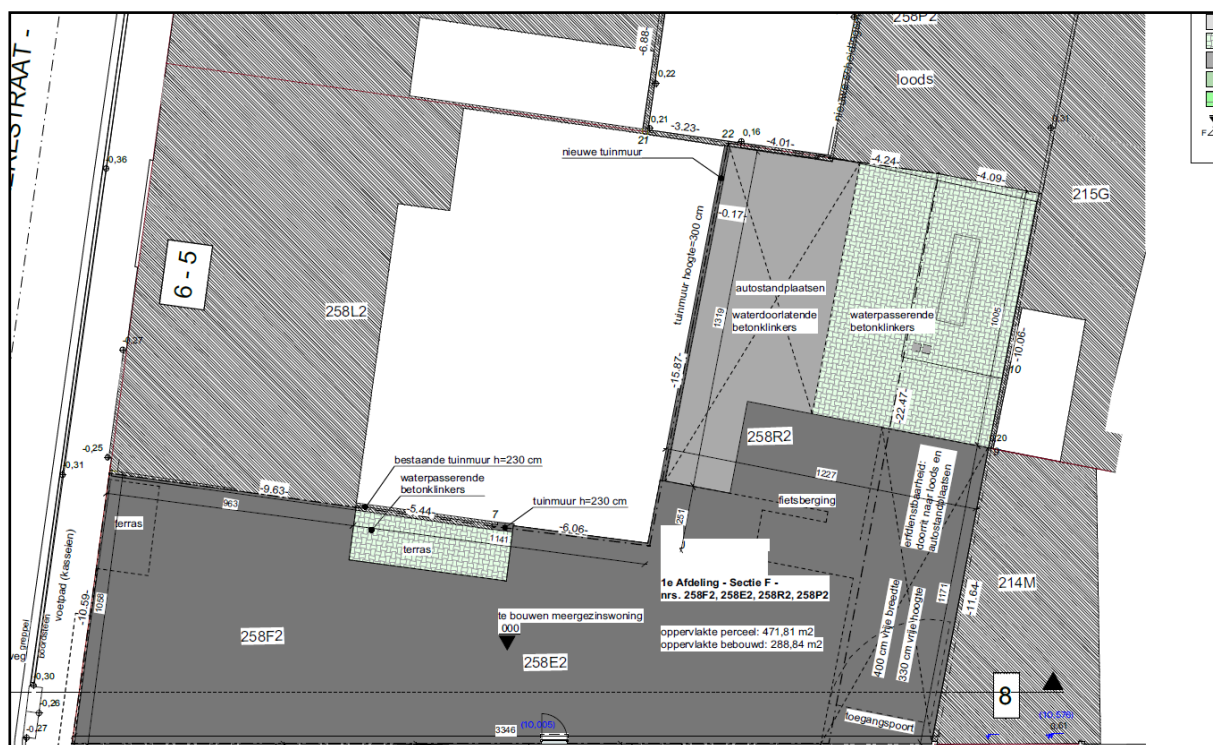
toegangspoort). De initiatiefnemer van het project is op heden nog geen eigenaar van de percelen binnen het projectgebied. De sloopwerken van de garage en de toegangspoort worden pas uitgevoerd na het verkrijgen van de stedenbouwkundige aanvraag.

Figuur 1 : Terreinprofiel van de bestaande toestand.

Figuur 2 : Terreinprofiel van de nieuwe toestand.

Figuur 3 : Inplantingsplan nieuwe toestand.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In dit bureauonderzoek wordt getracht een zo duidelijk mogelijk beeld te vormen van de huidige archeologische, historische en landschappelijke kennis van het projectgebied en de omgeving. Dit wordt vervolgens getoetst aan de geplande verstoring van de bodem. Het doel hiervan is te kunnen bepalen of verder archeologisch onderzoek aangewezen is. Om een antwoord te kunnen formuleren op de onderzoeksvragen werden verschillende bronnen geraadpleegd.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en de gemeente Ieper in het algemeen werd de online databank van de CAI (Centraal Archeologische Inventaris) geraadpleegd.¹ Ook werd bijkomende informatie ingewonnen bij de intergemeentelijke archeologische dienst Archeo7. Als aanvulling hierop werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het NGI (Nationaal Geografisch Instituut), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Langs deze weg werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren 70 van de 20ste eeuw. Op alle kaarten en luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zo tot een duidelijk beeld te komen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Inzake historisch bronnenmateriaal zijn de relevante bestaande bronnen en historische kaarten geraadpleegd via internet. Bijkomend archiefonderzoek is niet uitgevoerd omdat dergelijke studie van dusdanige omvang is dat dit niet kan ingepast worden binnen deze archeologienota. Bovendien zou dit onderzoek voornamelijk bijkomende

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

info aanleveren betreffende de historische bewoningsgeschiedenis van het perceel (bvb. eigenaarsinformatie) en niet betreffende de archeologische weerslag van deze bewoning. Uit het cartografisch onderzoek (zie verder) blijkt dat het perceel minstens sinds 1612 continu bebouwing kent. Deze informatie op zich is voldoende om aan te tonen dat de site gelegen is in een zone met hoge densiteit aan bewoning, bijkomend archivalisch onderzoek zal hieraan geen extra relevante info toevoegen.

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

De eerste stap van het bureauonderzoek bestond er uit zoveel mogelijk relevante informatie te verzamelen betreffende het plangebied (zie vorig hoofdstuk). Daarna werd getracht deze informatie op overzichtelijke wijze weer te geven door middel van kaarten die als bijlage bij dit rapport gevoegd worden. Vervolgens werd de vergaarde informatie in een tekst gegoten en kon bepaald worden of verder vooronderzoek noodzakelijk is en welke onderzoeksstrategie daarvoor aangewezen is.

1.3.3. Gebruikt materiaal

Alle nodige informatie werd geraadpleegd via het internet of werd digitaal aangeleverd door de initiatiefnemer. De kaarten die toegevoegd zijn als bijlage werden vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

1.3.4. Motivering eventueel afwijkende methodiek

Niet van toepassing.

1.3.5. Inbreng specialisten

Niet van toepassing.

1.3.6. Algemene wetenschappelijke advisering

Aangezien informatie over recent archeologisch onderzoek nog niet terug te vinden is op de Centraal Archeologische Inventaris werd hiervoor beroep gedaan op de regiokennis van Archeo7.

2. ASSESSMENTRAPPORT

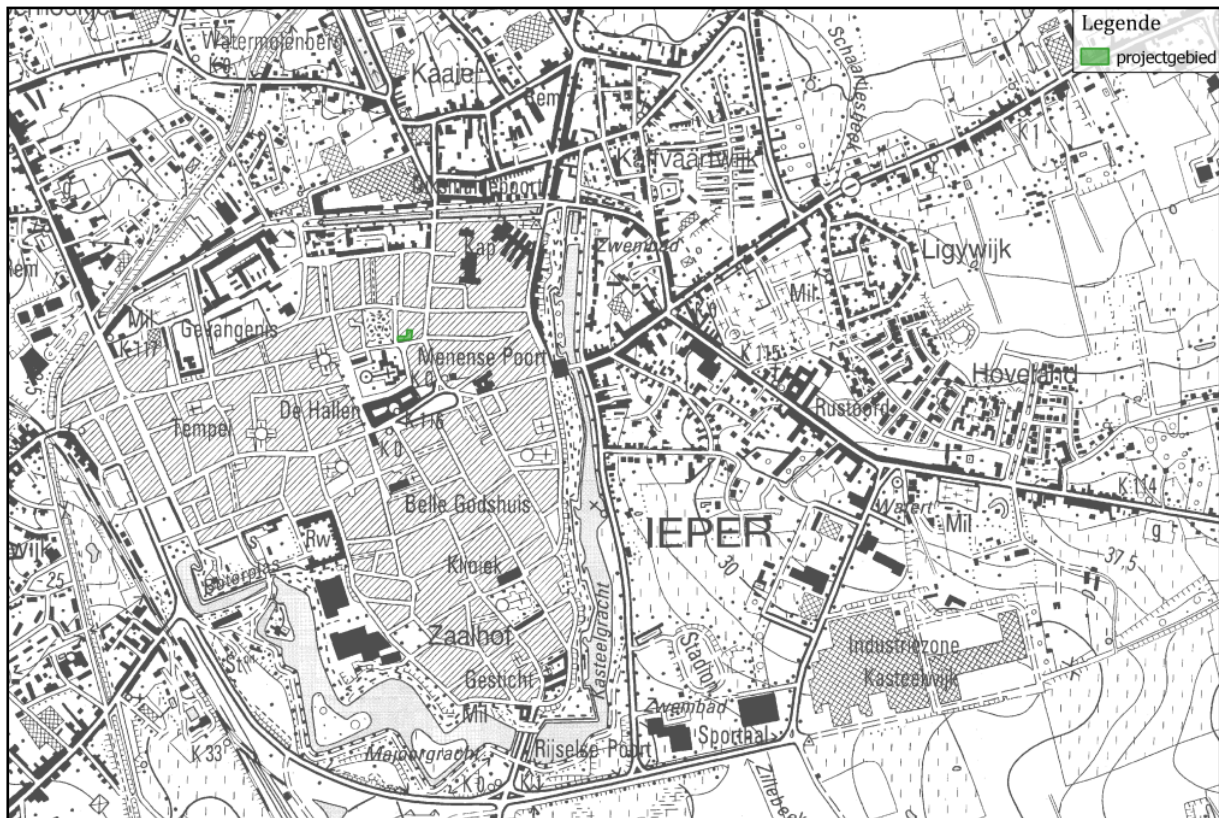
2.1. Methoden, technieken en criteria

Aangezien de site gelegen is een zone die wordt gekenmerkt door een hoge densiteit aan bebouwing in het verleden, wordt het assessmentrapport aangevuld met de gegevens zoals gevraagd in hoofdstuk 12.5.2.3 van de Code van Goede Praktijk.

2.2. Landschappelijke ligging

2.2.1. Topografische situering

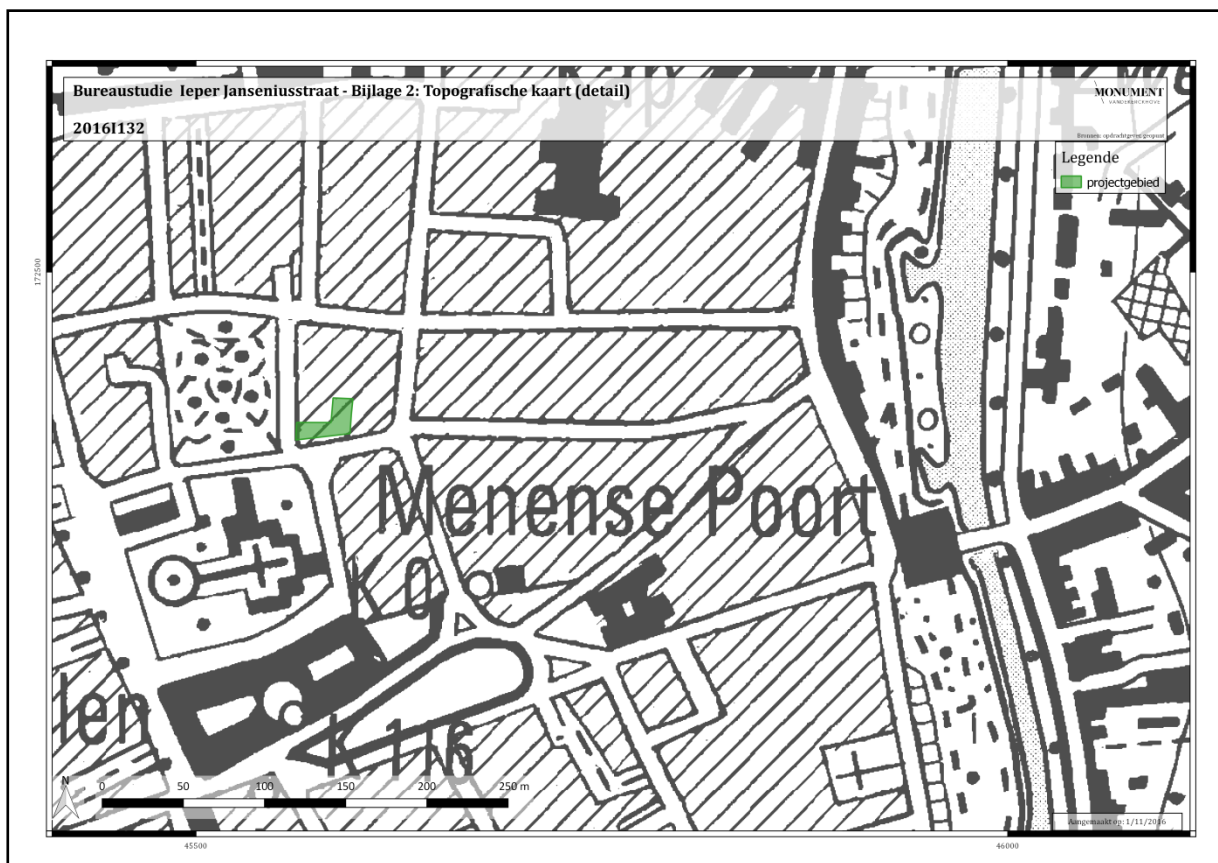
Ieper is gelegen in het zuidwestelijke deel van de provincie West-Vlaanderen en maakt deel uit van het arrondissement Ieper. In het noorden grenst Ieper aan de gemeenten Vleteren en Lo-Reninge, in het oosten aan de gemeenten Langemark-Poelkapelle en Zonnebeke, in het zuiden aan de Franse grens en Heuvelland en in het oosten aan de gemeente Poperinge. De gemeente Ieper bestaat uit elf deelgemeentes. Naast het stadscentrum zijn er de deelgemeentes Boezinge, Brielen, Dikkebus, Elverdinge, Hollebeke, Sint-Jan, Vlamertinge, Voormezele, Zillebeke en Zuidschote. In Boezinge ligt nog het gehucht Pilkem. Ten oosten van het stadscentrum liggen een aantal gehuchten als Wieltje, Potyze en Verlorenhoek. In Zuidschote ligt het gehucht Lizerne, in Voormezele het gehucht Sint-Elooi.⁶

Figuur 4: Topografische kaart met projectgebied (centraal).

⁶ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Ieper#Kernen>

Het plangebied situeert zich ongeveer centraal in de gemeente Ieper, in de oostelijke helft. Het gebied bevindt zich ten noordoosten van de Sint-Maartenskathedraal, ten westen van de stadomwalling (ontstaan in de vroege Middeleeuwen en tijdens de 17de en 18de eeuw verder vernieuwd) en ten oosten van het Astridpark (zie bijlage 1 en 2 en figuur 4 en 5). Het projectgebied wordt begrensd door de Janseniusstraat in het zuiden, de Delaerestraat in het westen, de Janseniusstraat 8 (perceel 214M) in het oosten en de percelen 258P2 en 258L2 in het noorden. Kadastraal zijn deze percelen terug te vinden onder afdeling 1, sectie F, percelen 258F2, 258E2, 258R2 en 258P2 (zie plan in bijlage 3 en figuur 6). Volgens het gewestplan bevindt het projectgebied zich in woongebied met cultureel, historische en/of esthetische waarde.⁷

Figuur 5: Topografische kaart in detail met projectgebied.

⁷ <http://www.geopunt.be/>

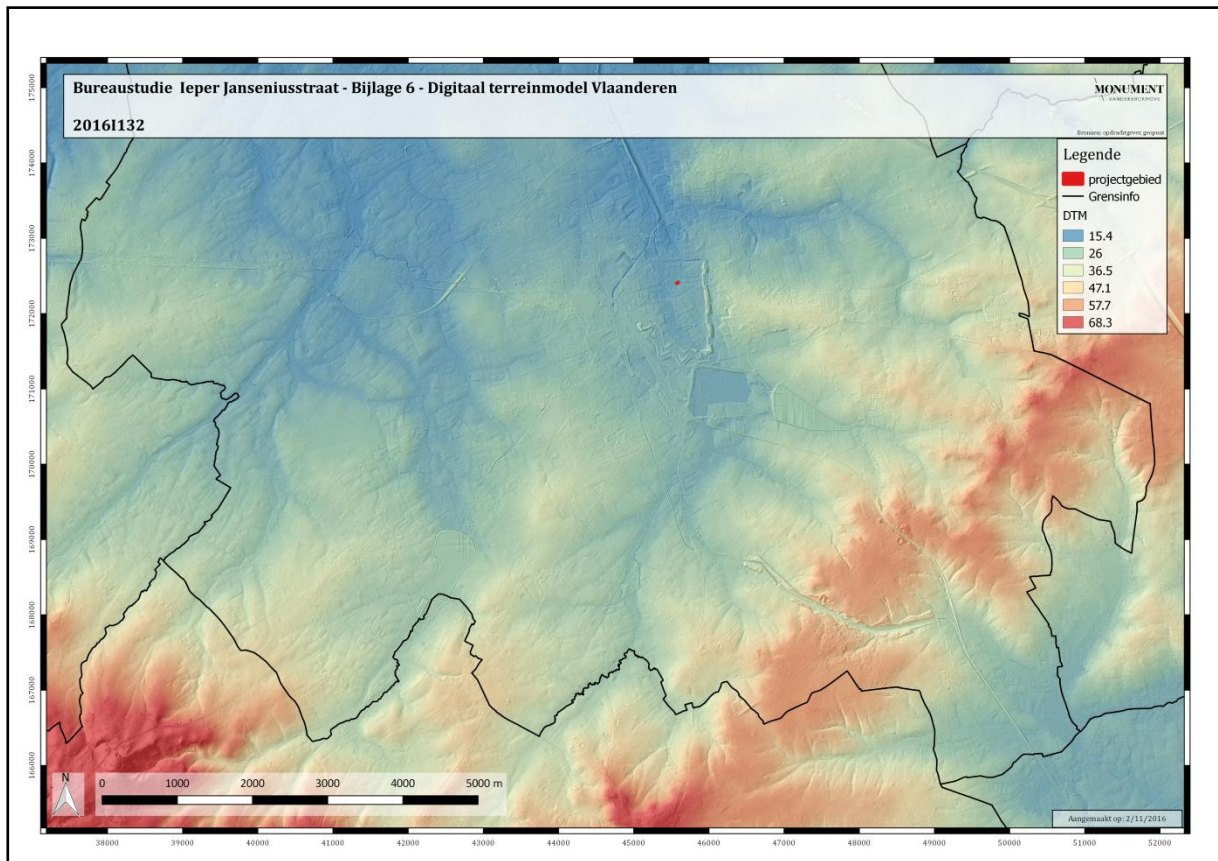

Figuur 6: Kadasterplan met projectgebied

2.2.2. Landschappelijke situering

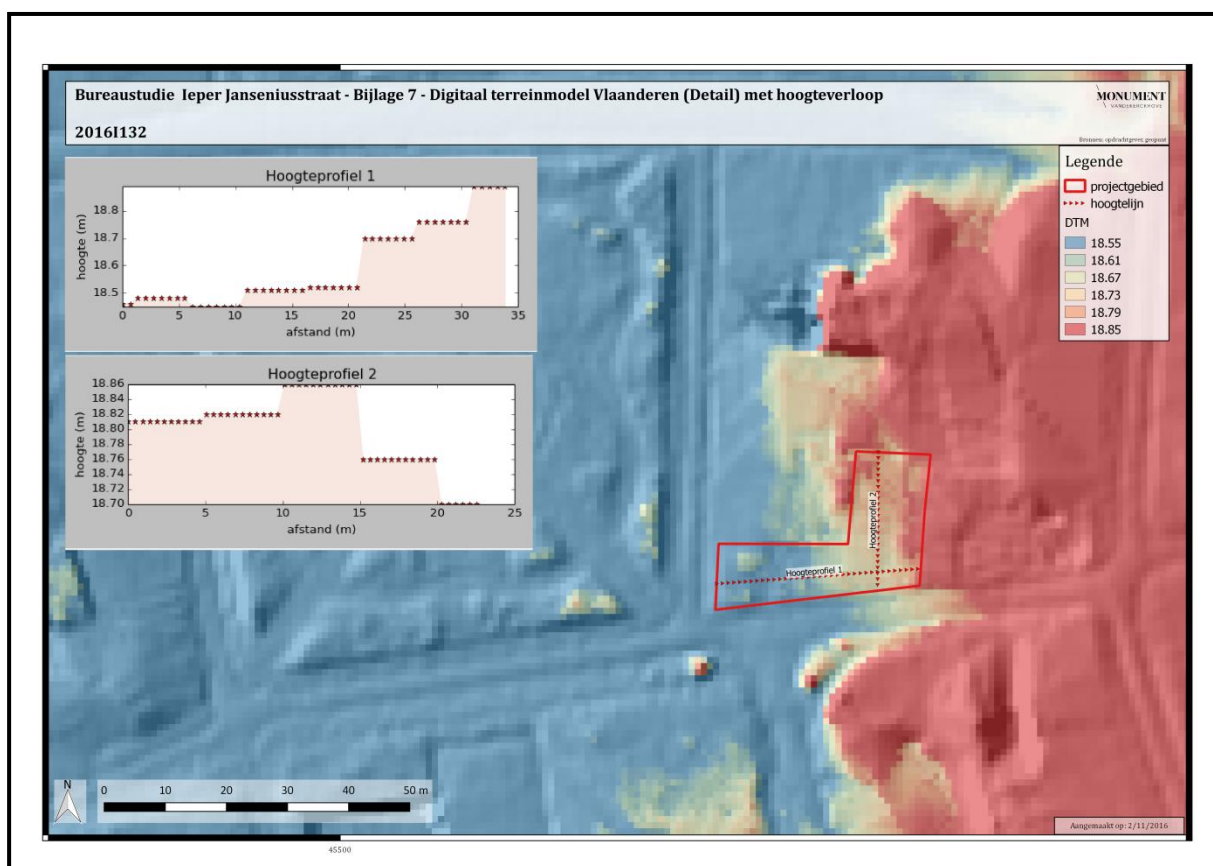
Ieper situeert zich in de Westhoek, in Zandlemig Vlaanderen. De gemeente is gelegen aan de noordelijke voet van de West-Vlaamse heuvels, aan de Ieperlee, het kanaal Ieper-IJzer, en het droge kanaal Ieper-Komen, aan de spoorlijn Kortrijk-Ieper en aan de A 19. De gemeente Ieper is de hoofdplaats van het gelijknamig administratief en gerechtelijk arrondissement en kanton. Ieper kenmerkt zich door een klein nijverheidscentrum, twee industrieterreinen: Kasteelwijk (22 hectare) en Ieperse kanaalzone (273 hectare), respectievelijk ten zuidoosten en ten noorden van de oude binnenstad.⁸ Het hoogste punt situeert zich rond de West-Vlaamse heuvels (ongeveer +67m TAW) in het zuidoosten van de stad (zie bijlage 5).

⁸ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Ieper*. In *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Opgehaald van <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121274> op 02-11-2016.

Figuur 7: Digitaal terreinmodel van Ieper en aangrenzende gemeentes.

Het projectgebied ligt op ongeveer 337m vogelvlucht van de Kasteelbeek (ten oosten van het gebied), op ongeveer 740m van het kanaal van Ieper naar Komen (ten westen van het gebied) en op ongeveer 284m van de Hoge Wieltjesgracht (ten noorden van het gebied). Het plangebied ligt in een lager gelegen gedeelte van de gemeente (zie bijlage 6 en 7 en figuur 7 en 8). Het hoogste punt binnen het projectgebied bevindt in het oosten, op de grens van het projectgebied en de Janseniusstraat 8 (ongeveer +18,7m TAW). Het laagste punt bevindt zich in het noorden van het projectgebied, tegen de Delaerestraat aan (ongeveer +18,55m TAW). Het terrein blijft ongeveer vlak tot aan de grens van de percelen 258E2 en 258R2 om daarna, meer ten oosten, langzaam aan te stijgen. Van noord naar zuid is er weinig hoogteverschil te merken (zie bijlage 6).

Figuur 8: Digitaal terreinmodel van het projectgebied met hoogteverloop.

2.3. Historische beschrijving

2.3.1. *Historische situering*⁹

Ieper wordt voor het eerst vermeld in 1066 als Iprensis. De stad zou genoemd zijn naar de zijrivier van de IJzer, de Ieperlee. De stadsplattegrond (vooral in het zuiden) van Ieper was een rechtlijnig hoofdstratennet met dambordpatroon. De ontwikkeling van de stad wordt toegeschreven aan Boudewijn V van Vlaanderen. Ten oosten van de vroegmiddeleeuwse stad bevond zich het forum of de markt, te noorden de Sint-Maartenskerk (dit is ongeveer ter hoogte van het huidige projectgebied).

In de 12de eeuw ontwikkelde de handel van de stad en als gevolg groeide de stad mee. De Sint-Pieterskerk, de Sint-Jacobskerk en de Onze-Lieve-Vrouwe ter Brielenkerk werden gebouwd. De Sint-Maartenskerk was uitgegroeid tot een zetel van een kapittel van kanunniken. In de 12de eeuw werd Ieper van het omliggend gebied afgesloten door stadsversterkingen. De ontwikkeling van de handel was o.a. te danken aan de aanleg van de landweg Brugge-Torhout-Ieper-Mesen-Rijsel. Rond 1170 werd Ieper stadsrechten toegekend. Ook op maatschappelijk vlak groeide de stad: op het einde van de 12de eeuw werd het Onze-Lieve-Vrouwgasthuis opgericht en buiten de stadsmuren ontstond het Leprozenhuis of Godshuis der Hoge Zieken.

De 13de eeuw kenmerkte zich in Ieper door een economische bloei dankzij de lakenindustrie. Ook op demografisch en territoriaal vlak groeide de stad aan. De stadversterkingen werden verruimd en de bouwactiviteiten werden vergroot. Tijdens deze stadsuitbreiding werden onder meer de Sint-Janskerk, de Sint-Niklaaskerk, de Sint-Michielskerk en de Heilige Kruiskerk gebouwd. De stadsversterking resulteerde in een omheining met onregelmatige vormen en voornamelijk bestaande uit houten paalwerk en grachten. Ze telde negen poorten: de Torhoutpoort in het noordoosten, de Hangwaertpoort (de latere Menenpoort) in het oosten, de Komenpoort in het zuidoosten, de Mesen- of Rijselpoort in het zuiden, de Tempelpoort in het zuidwesten, de Boterpoort in het westen, de Elverdingepoort in het noordwesten met rechts een kleine Steendampoort en de Bozinge-, of Diksmuidepoort in het noorden. Deze versterking bepaalde in grote mate de aanleg van de latere en nog bestaande vesten. Door de handelsconflicten met Engeland en door het gebrek aan wol kende de stad economische moeilijkheden. In die tijd ontstonden verschillende liefdadigheidsinstellingen ten

⁹ Tenzij anders vermeld: AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Ieper. In Inventaris Onroerend Erfgoed. Opgehaald van <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121274> op 07-11-2016.*

behoefte van de armen en werklozen, zoals het Sint-Catharinagodshuis, het Sint-Jansgodshuis, het Bellegodshuis en het Sint-Thomasgasthuis buiten te stad.

In de loop van de 14de eeuw bleef Ieper economische moeilijkheden kennen. De stad werd tevens getroffen door een volksopstand. In 1332 herstelde men de 13de-eeuwse vesten zodat de stad een tijdlang een dubbele verdediging had. De buitenvesten en enkele van de buitenste wijken met de Sint-Michielskerk en de Heilige Kruiskerk werden verwoest tijdens het beleg in 1383, waarna die buitenste vesten niet meer werden hersteld. In de loop van de 14de eeuw werd de caritatieve traditie verder gezet. Naar aanleiding van de werkloosheid, de pestepidemieën en de hongersnood werden in 1315-1316 het godshuis Onze-Lieve-Vrouw van Nazareth opgericht net als het Weduwenfonds.

Gedurende de 15de en 16de eeuw kent Ieper een ernstige periode van economisch verval, en dit door de drastische daling van de lakenproductie. Tijdens deze periode daalde het aantal inwoners van Ieper van ongeveer 28 000 in de 14de naar 11 000 begin 15de eeuw. Deze periode ging gepaard met nieuwe initiatieven ter bestrijding van de armoede met onder meer de invoer van een “reglement van den aermen” en de oprichting van een Berg van Barmhartigheid. De stad werd in 1566 door de Beeldenstorm getroffen en in 1575 door de Geuzen overweldigd. Onder Filips II werden de stadsversterkingen verbeterd. Op religieus gebied nam de stad aan belang toe. In 1599 werd het bisdom Ieper opgericht, met de Sint-Maartenskerk als kathedraal.

In het begin van de 17de eeuw kende Ieper een rustige periode en groeide de bevolking weer aan en werd in de stad opnieuw veel gebouwd. De stad was in handen van de Spanjaarden tot het in 1678 door de Franse troepen van Lodewijk XIV werd veroverd. Bij de Vrede van Nijmegen kwam Ieper in Frans bezit. In 1697 kwam Ieper bij de Vrede van Rijswijk weer in Spaanse handen. Na de Spaanse Successieoorlog ging de stad in 1713 over in Oostenrijkse handen. De stad werd daarbij een van de barrièresteden. Dit duurde tot de Oostenrijkse Successieoorlog in 1740-1748. In 1748 werd het Barrièreverdrag opgezegd. Tijdens de tweede helft van de 18de eeuw nam de bouwactiviteit van de burgerij sterk toe. Dit resulteerde in de oprichting van heren- en burgerhuizen. De Oostenrijkse keizer Jozef II besloot in 1782 de vestingen af te breken zodat de Fransen tijdens de Eerste Coalitieoorlog in 1794 Ieper gemakkelijk konden innemen. Ieper werd de hoofdplaats van het arrondissement in het Leiedal. Het bisdom Ieper werd in 1801, onder Frans bewind, afgeschaft en vervangen door een dekenij. Als gevolg werden ook de kloosters afgeschaft. Tijdens de Franse periode geraakten de Ieperse vestingen in verval.

Onder het Hollands bewind (1815-1830) werden nieuwe versterkingen rond de stad gebouwd en werden kazernen, kruitmagazijnen en opslagplaatsen gebouwd. In 1852, wanneer Ieper deel uitmaakt van het huidige België, verliest de vesting haar betekenis. De ontmanteling en afbraak van de vesten worden in datzelfde jaar ingezet. Op de vrij gekomen gronden worden onder andere een gasreservoir, een slachthuis, een gevangenis, een krankzinnigengesticht, een open zwembad en een watertoren opgericht.

Het einde van de 19de en het begin van de 20ste eeuw kenmerken zich door kantnijverheid en kleine bedrijven als smelterijen, schrijnwerkerijen, leerlooierijen, een blekerij, een lintweverij en een fietsbedrijf. Allemaal eerder kleinschalige economische ondernemingen. In het vierde kwart van de 19de eeuw wordt gestart met de uitgravingen van het kanaal Ieper-Komen (de werken worden in 1912 door grondverschuivingen stopgezet). De belangrijkste bouwactiviteiten in de stad, tijdens de 19de eeuw waren de wederopbouw van de Sint-Niklaaskerk en de bouw of uitbreiding van de onderwijsinstellingen. Ten gevolge van de saneringsmaatregelen van 1823 verdwijnen op één na alle houten gevels in Ieper. Op een paar onbelangrijke straatverbredingen en saneringen na, worden geen noemenswaardige wijzigingen aangebracht aan de algemene plattegrond en straattracé's. In de sfeer van het aangewakkerd romantisch nationalisme groeide een waardering voor het monumentenpatrimonium. Enkele lokale maatregelen zoals de uitkering van stadssubsidies voor de restauratie van privéarchitectuur uit de 16de en 17de eeuw tonen de belangstelling voor historische gebouwen binnen de stad.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd de stad Ieper nagenoeg volledig verwoest. Omwille van zijn strategische ligging als belangrijk verkeersknooppunt werd Ieper het doelwit van groots opgezette Duitse aanvallen. De stad werd echter nooit door de Duitsers ingenomen. Na de oorlog rees van Britse zijde de idee om Ieper niet terug op te bouwen, maar als ruïne te behouden, als gedenkteken aan die verschrikkelijke oorlog. Uiteindelijk werd hier niet op ingegaan. De stad werd teruggebracht naar haar vooroorlogse staat, voornamelijk door Duits geld. Organisatorische, juridische en financiële moeilijkheden in verband met het wederopbouwvraagstuk bemoeilijkten de effectieve wederopbouw. Wat de industriële heropbouw betreft, wordt die vooral ingezet op de 19de-eeuwse zonering met nijverheidsgebouwen aan de stadsrand.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog is er in Ieper beperkte schade aan gebouwen. Vanaf de jaren '50 van de 20ste eeuw valt een langzame industriële ontwikkeling op, en dit door de aanleg van twee nieuwe industrieterreinen ten zuidoosten en ten noorden van de binnenstad. Tot op heden wordt de kern van Ieper gekenmerkt door weinig nieuwbouw.

Het plangebied zelf bevindt zich reeds in een vroege fase (12de eeuw) binnen de historische stadskern van Ieper, meer specifiek aan de rand van de oude Sint-Maartenskern. Deze Sint-Maartenskern is één van de twee kernen waaruit vanaf de 11de eeuw de stad Ieper ontstaat. Deze oudste kern was wellicht voorzien van een gracht maar de ligging ervan is onzeker. Waarschijnlijk is die net ten zuidwesten van het projectgebied te situeren. Nadat Ieper in 1559 tot bisdom werd verheven werd het plangebied in de 17de eeuw deels ingenomen door het bisschoppelijk paleis (zie figuur 9d). De Janseniusstraat heette voordien de “Geestelijke Gevangenisstraat”. Het is niet duidelijk waar precies die gevangenis te situeren valt.¹⁰

Ieper wordt op verschillende historische kaarten afgebeeld, maar de vroegste kaart waaruit relevante informatie kan worden gehaald is deze van Thévelin-Destrée¹¹ uit 1564 (zie figuur 9a). Hieruit blijkt dat minstens een deel van het projectgebied reeds bebouwd is. Dit is ook het geval op het stadsplan van Braun en Hogenbergh¹² uit 1580. Hoewel een deel van het projectgebied ook in het achtererf van de gebouwpercelen kan liggen gezien het gegeven dat de Janseniusstraat een bocht maakt richting de Sint-Maartenskerk. De exacte ligging van deze bocht is niet gekend. Het stadsplan Hypra Flandriarum Civitatum Minitissima uit 1612-1648 (zie figuur 9c) geef eenzelfde beeld. De Sint-Maartenkerk, de Grote Markt en het stadhuis zijn er duidelijk op aan te merken. Net als ten oosten van de kaart, een stuk van de vestingen (ongeveer ter hoogte van de Menenpoort). De Diksmuidestraat valt ook duidelijk op te merken, ten oosten van het projectgebied. De baan ten noorden van het projectgebied was de Zuivelmarkt.

Vanaf het stadsplan van Sanderus¹³ uit 1640 (zie figuur 9d) is te zien dat het projectgebied deels binnen het oostelijk deel van het bisschoppelijk paleis is gelegen.

¹⁰ S.n., s.d., p. 4.

¹¹ Bron: http://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/457/739/RUG01-001457739_2011_0001_AC.pdf

¹² Bron: <https://veiling.catawiki.be/kavels/2274263-belgi-ieper-g-braun-f-hogenberg-hypra-flandriarum-civitas-munitissima-ca-1580>

¹³ Bron: <http://lib.ugent.be/viewer/archive.ugent.be%3AEEB84A32-D219-11DF-9DFE-FEF978F64438#?c=0&m=0&s=0&cv=189&r=0&xywh=4905%2C3079%2C1595%2C1022>

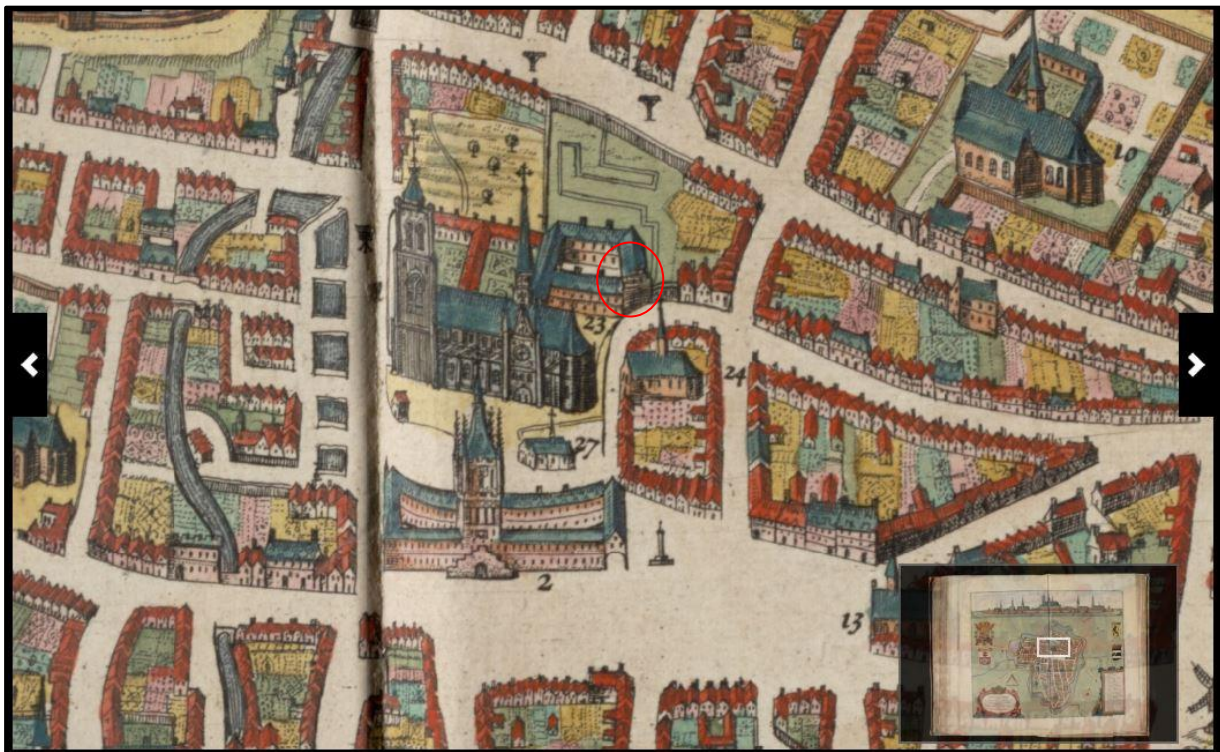
Figuur 9a: Detail uit het stadsplan van Thévelin-Destrée (1564). Ter hoogte van de rode cirkel situeert zich het plangebied.

Figuur 9b: Detail uit het stadsplan van Braun en Hogenberg (1580). Ter hoogte van de rode cirkel situeert zich het plangebied.

Figuur 9c: Detail van het Hypra Flandriarum Civitatum Munitissima (1612-1648) met projectgebied in het geel (bron: Cartesius).

Figuur 9d: Detail uit het stadsplan van Sanderus (1640). De rode cirkel betreft de locatie van het plangebied.

Op de Ferrariskaart (1771-1778; zie bijlage 9 en figuur 10) is te zien dat het projectgebied zich in de historische stedelijke context van Ieper bevindt. De Sint-

Maartenkerk ten zuiden van het projectgebied valt duidelijk op. Het plangebied bevond zich aan de rand van de oude Sint-Maartenskern en maakte reeds in de 12de eeuw deel uit van het stadsareaal. De ligging van de gracht rond deze kern is nog niet gekend maar ligt wellicht iets zuidelijker van het projectgebied. Daarnaast zijn op de kaart de vesten duidelijk zichtbaar. De huidige Janseniusstraat lijkt overeen te komen met de straat ten oosten van het projectgebied. Ten oosten van het projectgebied ligt een straat die overeen komt met de huidige Diksmuidestraat. Op een deel van het projectgebied (het westelijke deel) lijken woningen gestaan te hebben. Het resterende gebied lijkt een weg te zijn. De Atlas der Buurtwegen is niet beschikbaar voor het projectgebied.

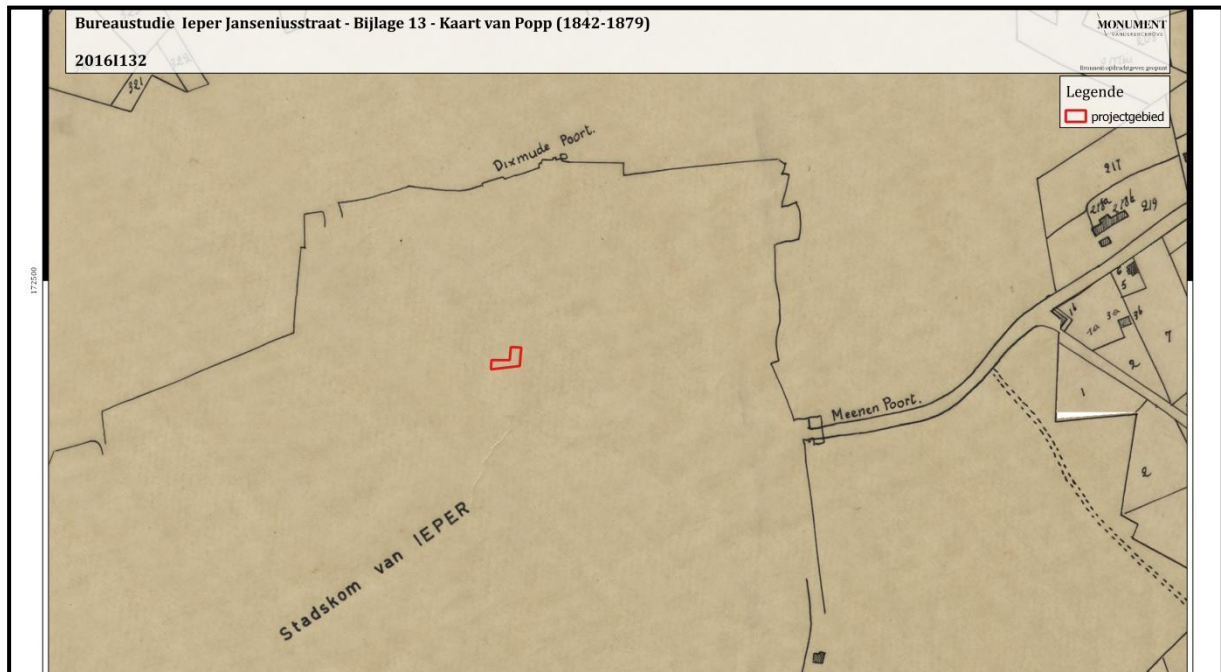

Figuur 10: Ferrariskaart (1771-1778) met projectgebied.

Op de Poppkaart (1842-1879) (zie bijlage 10 en figuur 11) valt het projectgebied binnen het stadscentrum van Ieper. Ten noorden van het projectgebied staat de Diksmuidepoort, ten oosten de Menenpoort.

Op de historische Vandermaelenkaart (1846-1854, zie bijlage 11 en figuur 12) valt het volledige projectgebied binnen bebouwing. De kaart van Vandermaelen toont veel

gelijkenissen met de Ferrariskaart. De bebouwing komt in zeer sterke mate overeen. Het stratenpatroon rondom het projectgebied loopt sterkt gelijk met het huidige beeld. De perceelsverdeling binnen het projectgebied verschilt nog sterk van de huidige indeling.

Figuur 11: Kaart van Popp (1842-1879) met projectgebied.

Figuur 12: Kaart Vandermaelen (1846-1854) met projectgebied.

Uit de luchtfoto van 1971 merk je de huidige straat- en perceelsindeling op (zie bijlage 12 en figuur 13). Ten westen van het projectgebied bevindt zich het Astridpark. De vestingen ten noorden en ten oosten van het projectgebied zijn verdwenen en vervangen door waterwegen.

Uit de kleurenluchtfoto van 1990 kan afgeleid worden dat projectgebied braak ligt (zie bijlage 13 en figuur 14). De directe omgeving rond het projectgebied is gebouwd.

Op de luchtfoto van 2015 merk je dat het westelijk deel van het projectgebied een groene omgeving is (zie bijlage 14 en figuur 15). De garagepoort ongeveer centraal in het projectgebied is duidelijk zichtbaar. Het oostelijk deel van het projectgebied ligt braak (parkeergelegenheid) met een toegangspoort.

Figuur 13: Luchtfoto uit 1971 met projectgebied.

Figuur 14: Luchtfoto uit 1990 met projectgebied.

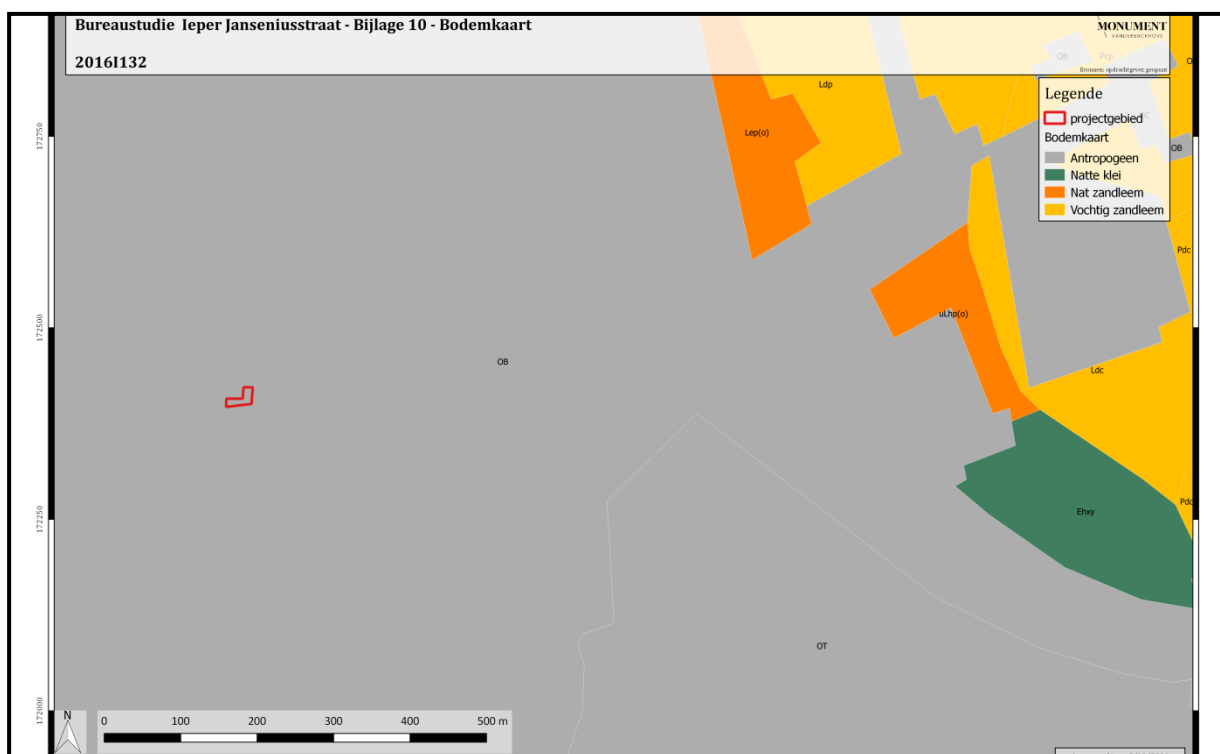

Figuur 15: Luchtfoto uit 2015 met projectgebied.

2.3.2. Bodemkundige situering

Het projectgebied is gekarteerd als open bebouwing (antropogeen) (zie bijlage 8 en figuur 16). In een staal van 500m rond het projectgebied wordt hetzelfde resultaat weergegeven (zie bijlage 8). Fysisch-geografisch behoort Ieper tot zandlemig Vlaanderen¹⁴. De dichtsbij gelegen gekarteerde gronden zijn aangeduid als:

- 1) droge lichte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont (Pbc) (lichtgele kleur)
- 2) matig droge lichte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont (Pcc) (gele kleur)
- 3) matig natte tot natte zandleembodem zonder profiel (Lep) (oranje kleur)
- 4) sterk glijgige kleibodem zonder profiel (Eep) (groene kleur)¹⁵

Figuur 16: Bodemkaart met projectgebied.

¹⁴ <http://inventaris.vioe.be/dibe/geheel/21274>

¹⁵ <http://geovlaanderen.agiv.be/geovlaanderen/bodemkaart>

2.4. Archeologisch kader

2.4.1 Onderzoek in de directe omgeving

Het projectgebied bevindt zich in het centrum van de historische kern van Ieper. In de directe omgeving zijn verschillende middeleeuwse en vroegmoderne sites gekend, zowel via historische kaarten en bronnen als door opgravingen (zie bijlage 7 en figuur 17).

Ten noorden van het projectgebied bevonden zich in de late middeleeuwen twee stadspoorten. Dit zijn de Diksmuidepoort (**CAI ID 152643**)¹⁶ en de Boezingepoort (**CAI ID 152644**)¹⁷. Bij opgravingen in de Diksmuidestraat op het nummer 9-11 (**CAI ID 152941**)¹⁸ werden bij archeologische opgravingen zeer goed bewaarde, laat middeleeuwse woonniveau's aangetroffen. Deze betroffen ondermeer een versierde tegelvloer, maar ook afvalputten of beerputten.

Ten zuidoosten van het projectgebied bevond zich het Nieuwerck (CAI ID 70465)¹⁹. Dit 17de-eeuwse gebouw leunde aan tegen de oostvleugel van de Lakenhalle. Bij de bouw zouden een 40 tal oude grafzerken van de Sint-Maartenskathedraal in de funderingen gebruikt zijn. Deze dateren van 1619 en 1622.

De Sint-Maartenskathedraal(**CAI ID 70240**)²⁰ ligt meteen ten zuiden van het projectgebied. Deze volmiddeleeuwse kerk bevat verschillende vlakgraven, waaronder die van Robrecht van Bethune (gestorven in 1322)²¹. Zijn 14de-eeuws grafmonument werd in 1566 door beeldenstormers verwoest. De nieuwe zerk werd daarna in WOI opnieuw verwoest. Meteen ten zuiden van deze kathedraal ligt de lakenhalle(CAI ID 76120). Deze gaat volgens recente stellingen terug tot de eerste helft van de 13de eeuw.²² Algemeen wordt aanvaard dat rond circa 1250 werd gestart met de opbouw van het belfort - of met de verdere bouw op de reeds aangelegde fundamenten -, samen met het aanpalend oostelijk deel van de zuidvleugel. Deze Lakenhalle grenst in het zuiden aan de Grote Markt (**CAI ID 155236**). Dit is de belangrijkste marktplaats en tevens de kern der stedelijke agglomeratie, waarop de hoofdstraten in verbinding met de stadspoorten samenkwamen²³. Op deze werden in 1995 twee waterputten beschreven uit de 16de en de 17de eeuw (**CAI ID 155236**). Daarnaast werd een ploeglaag onderzocht die

¹⁶ Mus, L'évolution de la ville d'Ypres depuis l'origine jusqu'à 1400.

¹⁷ Mus, "L'évolution de la ville d'Ypres depuis l'origine jusqu'à 1400".

¹⁸ Decorte, "Werkingsverslag 2010, C07 Archeo7".

¹⁹ "Kroniek. Oudheidkundige ontdekkingen".

²⁰ Ibid.

²¹ Devliegheer, Graf van graaf Robrecht van Bethune.

²² Agentschap Onroerend Erfgoed, Belfort-Lakenhal.

²³ Agentschap Onroerend Erfgoed, Grote Markt.

vermoedelijk te linken is aan de Sint-Maartenskern, een grafelijke stichting die tot de 10de eeuw kan terug gaan. Het projectgebied is te situeren aan de rand van deze kern.

Recent werden in de omgeving enkele onderzoeken uitgevoerd: in het voorjaar van 2014 voerde Monument Vandekerckhove een archeologisch opgraving uit op de hoek van de Janseniustraat en de Diksmuidestraat.²⁴ Dit is direct ten oosten van het huidige projectgebied. De archeologische lagen bevonden zich direct onder de uitgebroken kelders van de bestaande en afgebroken bebouwing. Hier werden enkele grachten en greppels aangetroffen die waarschijnlijk te maken hebben met landbouwactiviteiten rond de Sint-Maartenskern. Vermoedelijk deden de aangetroffen gracht en greppels dienst als perceelsafbakening. Uit de 12de eeuw werden sporen van een gebouw in ijzerzandsteen aangetroffen. In de 13de eeuw werd dit vervangen door een gebouw in baksteen. Uit deze periode dateert eveneens een waterput. Sporen uit de 15de tot 17de eeuw lijken afwezig. Uit de 18de eeuw werden enkele oudere muren en een vloerniveau geregistreerd. De moederbodem werd hier aangetroffen op een diepte variërend tussen ca. +16,50 en +16,70m TAW. Op basis van het hoogtemodel dat de hoogte van het maaiveld binnen het projectgebied situeert tussen +18,85 en +18,55m TAW (zie bijlage 6) zal de dikte van het archeologisch bodempakket minstens ca. 2m dik zijn.

Tenslotte is er recent een sondering uitgevoerd aan de Janseniustraat nr. 12²⁵. Daarbij werd het natuurstenen parement van een muur van het bisschoppelijk paleis zichtbaar onder de grasvod. Dit geeft aan dat er minstens lokaal een goede bewaring is op deze terreinen. Tenslotte bevond zich in de volle middeleeuwen ten zuidwesten van het projectgebied de Curtis (CAI ID 152633)²⁶. Dit was het centrum van bedrijvigheid voor de nederzetting.

2.4.2 Onderzoek in de historische binnenstad

In de historische binnenstad van Ieper werden verschillende, vaak kleinschalige, archeologische onderzoeken uitgevoerd. Deze zullen hieronder chronologisch, startend in het noorden en met de klok mee, behandeld worden.

De oudste sporen zijn Romeinse brandsporen, gevonden langs de Oostkaai, enkele 100en meter ten noorden van het projectgebied (**CAI ID 74991**). Tijdens een opgraving naar aanleiding van de verkaveling van De Vloei (**CAI ID 20780**), ten oosten van het Ieperse stadscentrum, werden enkele kuilen met Romeins materiaal aangetroffen.

²⁴ Bot en Bartholomieux, ARCHEOLOGISCHE OPGRAVING IEPER JANSENIUSSTRAAT (prov. WEST-VLAANDEREN).

²⁵ Informatie van Archeo7.

²⁶ Mus, L'évolution de la ville d'Ypres depuis l'origine jusqu'à 1400.

De meeste archeologische sporen in Ieper hebben echter betrekking op de Middeleeuwen en latere perioden. Zo werden in de westelijke vleugel van de lakenhalle ophogingslagen vastgesteld en een fundering op palen. Deze dienden om de drassige locatie van de lakenhalle bouwrijp te maken (1270-1307; **CAI ID 76120**). Bij een later archeologisch onderzoek in 2011 (**CAI ID 209611**) werden een grote hoeveelheid lakenloodjes gevonden en sporen van een 13de-eeuwse haard. Twee liftputten (**CAI ID 209613**) die archeologisch werden onderzocht leverden ondermeer een natuurstenen kasseivloer op. Dit is mogelijk een weg of een ouder vloerniveau. De Lakenhalle is gelegen aan de Grote Markt.

Net ten oosten van de Grote Markt, ter hoogte van het gerechtsgebouw, werden kuilen uit de volle middeleeuwen (**CAI ID 76552**) aangetroffen. Tevens werden sporen gevonden van het laat-middeleeuwse hospitaal, opgebouwd uit baksteen, ijzerzandsteen en hout. Iets verder naar het oosten, Nabij de Lovie in de Kauwekijnstraat (**CAI ID 76543**) werden een tonwaterput en resten van een bakstenen constructie uit de 14de eeuw gevonden. Uit de 16de – 17de eeuw dateren funderingen van een bakstenen gebouw met beerput. Daarnaast werden een 17de of 18de-eeuwse waterput en enkele leerlooierskuipen blootgelegd. Daarnaast kon een deel van de 13de-eeuwse gracht rond de Sint-Martinusparochie worden getraceerd. Nog verder naar het oosten werden op de plek van de historische Sint-Jansparochie afvalkuilen (**CAI ID 76478**) en beerputten aangetroffen. De parochie lag onmiddellijk ten oosten van het stadscentrum en werd vernield tijdens het beleg van 1383.

In het zuidoosten van de stad werden in de Sint-Jacobskerk een onderzoek uitgevoerd. Hierbij kon het grondplan van de romaanse kruiskerk uit de 12de eeuw worden geregistreerd (**CAI ID 70225**). Tevens werd vastgesteld dat de eerste kerk in de 16de eeuw vervangen werd door een nieuwe kerk. Net ten noorden van deze kerk werden bij de bouw van het Novotel (**CAI ID 152751**) funderingen in ijzerzandsteen waargenomen en sporen van bakstenen en houten gebouwen. Deze hadden een datering omstreeks de 12de – 13de eeuw.

Ten westen van de opgraving op de gronden van Novotel en ten zuiden van de Grote Markt werden op een site met de naam Gevangenisstraat (**CAI ID 152744**) de ijzerzandstenen funderingen aangetroffen van 12de-eeuwse gebouwen. Eén van deze gebouwen kon geïdentificeerd worden als de Colve, dat jarenlang dienst deed als grafelijke gevangenis. Daarnaast werden op deze gronden sporen van een grote houtbouw gevonden uit de 12de – 13de eeuw en verschillende tonwaterputten.

Verder naar het westen en even ten zuiden van de Grote Markt werd langs de Maanstraat (**CAI ID 76561**), een gebouwfundering uit de 13de eeuw bloot gelegd, opgebouwd uit ijzerzandsteen. Eveneens ten zuiden van de Grote Markt, in de

boomgaardstraat, werden resten van een geveelfundering uit 13de eeuw blootgelegd. Ook kwam een 14de-eeuwse fundering op poeren aan het licht **(CAI ID 76123)**. Iets verder naar het westen, op de hoek van de Pater- en Seminariestraat **(CAI ID 76715)**, werden de resten aangesneden van het 17de-eeuwse Karmelietenklooster. Ook werden bakstenen funderingen gevonden van 14de-eeuwse gebouwen en een tonwaterput uit dezelfde periode.

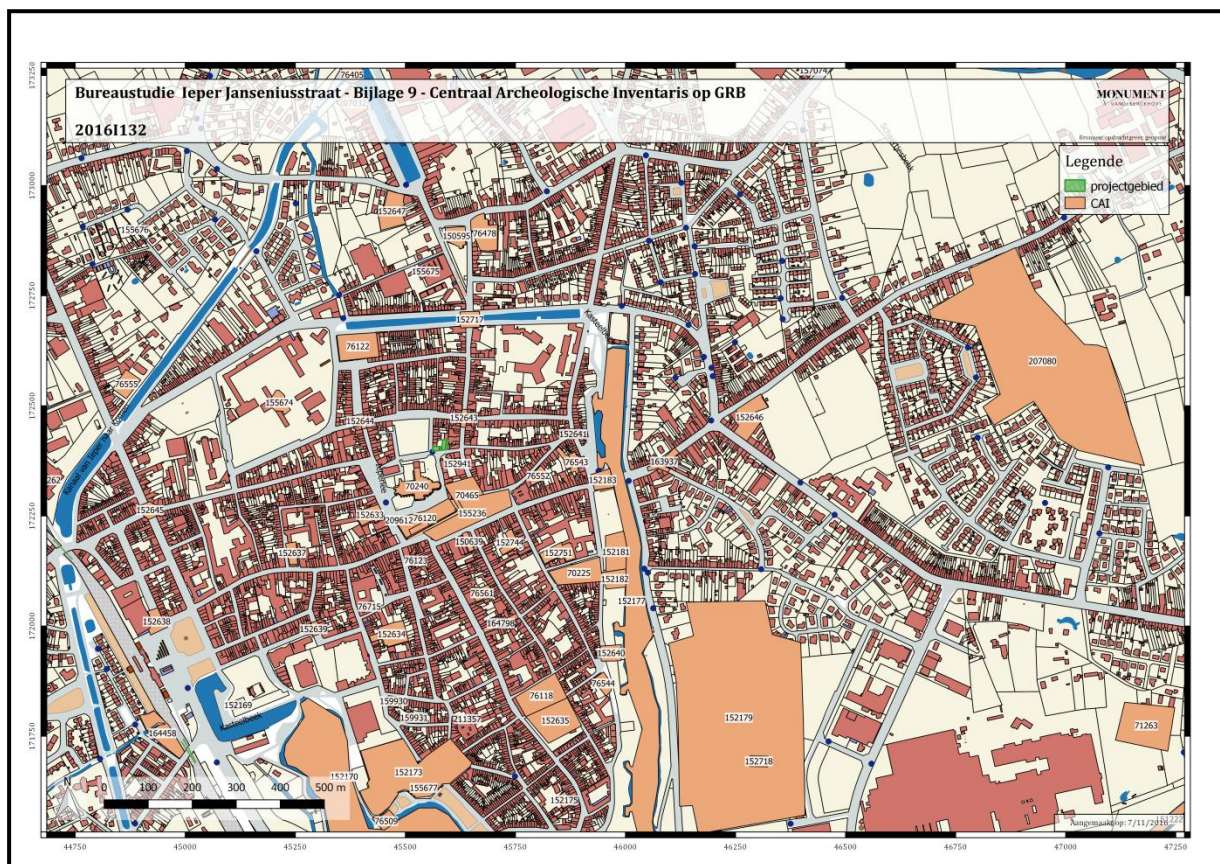
Meer ten zuiden van de grote markt werden sporen aangetroffen van een verdedigingsgracht uit de 13de eeuw of ouder. Deze gracht kan waarschijnlijk verbonden worden met een mottekasteel die zich ten zuiden van de stadskern **(CAI ID 159931)** bevond. Dit is mogelijk de voorloper van het latere adellijke Zaalhof. Andere structuren en sporen die er werden aangetroffen dateren uit de late middeleeuwen.

Ook aan de buitenzijde van en op de versterkingen werden archeologische gegevens verzameld. Er kan verwezen worden naar vier houten structuren, mogelijk ondermeer molen en molenaarshuis, die werden gevonden tussen de zuidelijke delen van de stad en ten westen de Verdrongen Weiden, ter hoogte van het nieuwbouwproject Twaalf Apostelen **(CAI ID 152754)**. Deze gebouwen zijn gedateerd na 1229. Ook de Verdrongen Weiden, gelegen ten zuiden en ten zuidoosten van de stad **(CAI ID 95955)**, zijn archeologisch belangrijk. Op de plek was een wijk aanwezig (buitenparochie Sint-Michiels, oudste vermelding 1216) waar aan textielverwerking werd gedaan. De wijk dateert van voor de aanleg van de tweede omwalling (1302-1328) en werd verwoest tijdens het beleg door de Engelsen en de Gentenaren (1383). Op deze locatie werden eveneens sporen gevonden van de buitenste omwalling (Uterste Veste; tot 18m breed) en van de Komenpoort. Het gebied werd onder water gezet als onderdeel van Vauban-verdedigingswerken.

Ook elders werden sporen aangesneden van de stadsversterking. In de Pennestraat werden muren onderzocht van het hoornwerk van Torhout **(CAI ID 155673)**. In de noordelijke helft van de binnenstad werden, ter hoogte van het Atheneum **(CAI ID 155674)**, een deel van een bastion en verschillende kazematten bloot gelegd. Deze worden algemeen in de nieuwe tijd gedateerd. Daarnaast werden, onder andere tussen de Rijselstraat, de Wenninckstraat en het Sint-Pieterskerkhof **(CAI ID 76118)** sporen aangesneden van de stadversterking. Het zou gaan om het noordelijk grachtsegment van de halfcirkelvormige omwalling rond de Sint- Pietersportus. In de grachtvulling werd ondermeer een pelgrimsinsigne uit de 2de helft van de 12de eeuw gevonden. Mogelijk gaat het om een deel van de gracht van de tweede stadsomwalling. Ter hoogte van de atletiekpiste van het Hoornwerkpark **(CAI ID 152718)** werden muren van het hoornwerk van Antwerpen vastgesteld.

Tot de recentste archeologische sporen horen een groot aantal relictten uit WOI. Deze vinden zich in hoofdzaak buiten het stadscentrum. Hiervoor wordt ondermeer verwezen naar gelokaliseerde loopgraven en eventueel shelters of bunkers (CAI ID 150355, 155287, 158959, 159600, 159601, 159894, 160066, 163296, 20780, 209919). In het noorden van het Ieperse grondgebied was een smalspoorweg gelegen ter hoogte van de site Essex Farm (CAI ID 157681).

Verder zijn op de CAI tientallen sites met walgracht ingevoerd. Vele ervan zijn (deels) verdwenen en zijn gelokaliseerd op basis van oude kaarten. De bevinden zich zowel net buiten de stadskern, als verder op het platteland.

Figuur 17: Centraal Archeologische Inventaris op GRB met projectgebied.

2.5. Synthese

2.5.1. Verwachtingspatroon

Op basis van het voorgaande assessment kan volgend verwachtingspatroon naar voor geschoven worden:

- Voor de periodes ouder dan de late middeleeuwen is er door het ontbreken van historisch of iconografisch materiaal voor het projectgebied geen enkele indicatie betreffende aan- of afwezigheid van bewoning. Het bureauonderzoek maakte wel duidelijk dat Ieper minstens bestaat vanaf de 11de eeuw en dat er reeds kleinschalige bewoning aanwezig was tijdens de 10de eeuw. Het projectgebied bevond zich aan de rand van de 10de-eeuwse Sint-Maartenskern en situeerde zich minstens vanaf de 12de eeuw binnen het stadsareaal. Het projectgebied is minstens sinds de late middeleeuwen bebouwd. Vanaf de 16de eeuw lijkt het projectgebied tevens deels deel uit te maken van het bisschoppelijk paleis. Tijdens de late middeleeuwen kent Ieper haar grootste bloei. In de 14de eeuw ontstaat de grootste versterking van de stad. De buitenste gracht situeert zich in de buurt van het projectgebied. In een nabijgelegen perceel werd er bij een onderzoek in 2014 wel muren en grondsporen aangetroffen.
- Vanaf de 18de eeuw beschikt men over enig kaarmateriaal waarop duidelijk te zien is (figuur 11 en bijlage 9) dat het projectgebied deels bebouwd was. Ook op de latere historische kaarten, zoals die van Vandermaelen is dit het geval.
- Het bebouwde oppervlak blijft tussen het begin van de jaren '70 van de vorige eeuw en 2015 ongeveer hetzelfde (zie figuur 13- 15 en bijlage 12-14). Grote delen van het projectgebied bleven in gebruik als tuin.
- Gezien het gegeven dat de menselijke activiteit binnen het projectgebied minstens teruggaat tot de volle middeleeuwen is er een zeer hoog potentieel met betrekking tot volmiddeleeuwse en latere bewoningssporen. Naar analogie met de uitgevoerde opgraving direct ten oosten van het onderzoeksgebied mag men verwachten dat deze ook goed tot zeer goed bewaard zullen zijn.

Besluitend kan op basis van het bureauonderzoek gesteld worden dat de kans op de aanwezigheid van een archeologische site binnen het projectgebied zeer groot is. De kans is zeer reëel dat de geplande werken hier het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Bijgevolg zijn verdere maatregelen wellicht noodzakelijk. Om deze maatregelen correct te kunnen bepalen is echter verder archeologisch vooronderzoek op het terrein noodzakelijk. De mate van verstoring van het perceel is namelijk nog niet

duidelijk en dit is een belangrijke factor in de bepaling van de verder te nemen maatregelen.

2.5.2. Afweging verder vooronderzoek

In eerste instantie wordt via het bureauonderzoek nagegaan of een verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem noodzakelijk is, omdat de opsporing van archeologische sites bij voorkeur gebeurt via een zo miniem mogelijke verstoring van de bodem. Indien het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem de afwezigheid van een archeologische site niet kan staven, wordt overgegaan naar een vooronderzoek met ingreep in de bodem. In geval de aanwezigheid van een archeologische site wordt bevestigd, dient men te proberen die *in situ* te bewaren. Indien dit niet mogelijk is, dient men over te gaan tot een opgraving.

Op basis van het bureauonderzoek is duidelijk dat het plangebied sinds de 12de eeuw deel uitmaakt van het stadsareaal en dat er wellicht een archeologische site aanwezig is. De aard en mate van bewaring is echter niet gekend. Hiervoor dient verder vooronderzoek op het terrein te gebeuren. De geplande werken hebben een oppervlakte van 471,81m². De bebouwde oppervlakte bedraagt 288,84m². Op het projectgebied wordt een meergezinswoning met vier wooneenheden gebouwd. Aan de Janseniusstraat, ten oosten van de wooneenheden komt een toegangspoort met oprijlaan. Er wordt ongeveer tot 100cm onder het huidige maaiveld gegraven. Onder de geplande liftkoker gaat deze dieper, tot 180 cm onder het maaiveld. De ingreep in de bodem zal dus vooral bestaan uit uitgravingen ten behoeve van de funderingen voor de individuele woningen. Daarnaast zal ook een wegenis worden aangelegd met verschillende nutsleidingen, wat eveneens een aanzienlijke bodemverstoring met zich meebrengt. Er wordt een nieuwe aansluiting op de openbare riolering voorzien, net als buizen voor elektriciteit, aardgas, telefoon en televisie. Tevens worden twee waterputten voorzien. Momenteel is 52,22m² van het projectgebied bebouwd (garage en toegangspoort).

Of dit een impact heeft op eventueel bewaard archeologisch erfgoed is op basis van het bureauonderzoek niet uit te maken. Hiervoor dient verder vooronderzoek op het terrein te gebeuren. Gezien het projectgebied momenteel echter nog niet in eigendom is van de initiatiefnemer, is het echter nog niet mogelijk om het voorgesteld terreinonderzoek bij schrijven uit te voeren. Het uitgesteld traject is hier noodzakelijk.

2.5.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Onder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem wordt verstaan: landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering. Hieronder worden deze drie technieken besproken en geëvalueerd naar hun relevantie in het kader van dit onderzoek.

2.5.3.1. Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. In dit geval is het niet noodzakelijk om dit onderzoek uit te voeren. De bodemkaart toont aan dat de bodem onder het projectgebied antropogeen is. Dit is het gevolg van de ononderbroken en intensieve bewoning van het gebied sinds de middeleeuwen. Een eenvoudige kosten-batenanalyse laat toe om deze techniek als overbodig te zien, gezien de nihile kans op kennisvermeerdering die er uit zou voortvloeien ten opzichte van de arbeidsintensieve input en daaraan gekoppelde financiële kostprijs.

2.5.3.2. Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz. Dit type onderzoek wordt voor deze site echter niet weerhouden. Hoewel mogelijk en niet schadelijk, is dit onderzoek niet noodzakelijk en niet optimaal bruikbaar om de huidige vraagstellingen te kunnen beantwoorden. Ondermeer de bewaringsgraad van het archeologisch bodemarchief is hier niet mee vast te stellen.

2.5.3.3. Veldkartering

Veldkartering heeft tot doel om relevante archeologische indicatoren te zoeken door middel van een visuele inspectie van het terrein. Aangezien er sprake is van een antropogene bodem zullen zich in bovenste bodemlagen enkel losse

artefacten bevinden die van elders kunnen zijn aangebracht en dus geen indicatie geven voor bewoning op het terrein zelf. Bijgevolg is deze techniek wel mogelijk maar niet nuttig en noodzakelijk. Tevens is het terrein deels bebouwd/verhard en niet geschikt voor dit type onderzoek.

2.5.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

2.5.4.1. Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Deze methode is vooral nuttig om steentijdsites te detecteren aangezien dergelijke sites quasi steeds enkel bestaan uit een losse vondstenspreiding van voornamelijk lithisch materiaal. Aanwijzingen voor steentijdsites zijn er niet, net als aanwijzingen voor de aanwezigheid van begraven bewaarde archeologische niveaus. Dergelijk onderzoek wordt dus niet geadviseerd. Indien echter bij het verder archeologisch terreinonderzoek op bepaalde locaties toch een indicatie zou bestaan voor de aanwezigheid van steentijd, dan dient dit nader onderzocht en kan er alsnog beslist worden om over te gaan tot verdere verkenning en waardering via archeologische boringen.

2.5.4.2. Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen. Daarnaast is er ook direct een duidelijk zicht op de bodemopbouw en kan, indien nodig, alsnog bijkomend steentijdonderzoek uitgevoerd worden.

Er wordt geadviseerd om het projectgebied verder te onderzoeken aan de hand van proefputten-proefsleuven om zodoende de aard van de site en de graad van mogelijke verstoring in kaart te brengen.

Omdat het projectgebied nog niet in juridisch eigendom is van de initiatiefnemer, het gebied op heden nog bewoond wordt door pachters en een deel van het vooronderzoek moet gebeuren onder nog te slopen gebouwen, dient het vooronderzoek met ingreep in de bodem in uitgesteld traject te gebeuren.

2.5.5. Beantwoording van de onderzoeksvragen

Op basis van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen als volgt beantwoord worden:

- *Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?*
Er zijn geen archeologische gegevens gekend over de site zelf. De gekende historische gegevens worden besproken in hoofdstuk 2.3.
- *Zijn er indicaties dat de bodem (deels) verstoord is?*
De enige indicatie dat de bodem mogelijk (deels) verstoord is, is de aanwezigheid van de huidige bebouwing op het projectgebied. De mate van verstoring is echter niet duidelijk.
- *Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?*
Over de erosiegevoeligheid van het terrein zelf zijn geen gegevens beschikbaar. De potentiële bodemerosie werd voor deze gronden niet onderzocht omdat ze zich in een gebied bevinden die in het verleden een hoge intensiteit aan bebouwing kenden.
- *Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?*
De geplande werken hebben een oppervlakte van 471,81m². De bebouwde oppervlakte bedraagt 288,84m². Op het projectgebied wordt een meergezinswoning met vier wooneenheden gebouwd. Aan de Janseniusstraat, ten oosten van de wooneenheden komt een toegangspoort met oprijlaan. Er wordt ongeveer tot 100cm onder het maaiveld gegraven. Onder de geplande liftkoker gaat deze dieper, tot 180cm onder het maaiveld. De ingreep in de bodem zal dus vooral bestaan uit uitgravingen ten behoeve van de funderingen voor de individuele woningen. Daarnaast zal ook een wegenis worden aangelegd met verschillende nutsleidingen. Er wordt een nieuwe aansluiting op de openbare riolering voorzien, net als buizen voor elektriciteit, aardgas, telefoon en televisie. Tevens worden twee waterputten voorzien. Momenteel is 52,22m² van het projectgebied bebouwd (garage en toegangspoort).
- *Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?*

Op basis van enkel het bureauonderzoek is duidelijk dat er minstens vanaf de late middeleeuwen bebouwing is binnen het onderzoeksgebied en dat het terrein minstens vanaf de 17de eeuw deels uitmaakte van het bisschoppelijk paleis. Welke de precieze karakteristieken en bewaringstoestand is van de archeologische sporen is echter enkel op basis van het bureauonderzoek niet vast te stellen. Een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven is noodzakelijk.

- *Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?*

Aan de hand van een proefsleuven/proefputtenonderzoek wordt de aard en graad van bewaring van de te verwachten archeologische site bepaald zodoende de verder te nemen maatregelen te kunnen bepalen. Voor de specifieke modaliteiten en onderzoeksvragen wordt verwezen naar het programma van maatregelen.

2.5.6. Besluit

Het plangebied situeert zich ongeveer centraal in de gemeente Ieper, in de oostelijke helft. Het gebied bevindt zich ten noordoosten van de Sint-Maartenskathedraal, ten westen van de stadomwalling en ten oosten van het Astridpark (zie bijlage 2). Het projectgebied wordt begrensd door de Janseniusstraat in het zuiden, de Delaerestraat in het westen, de Janseniusstraat 8 (perceel 214M) in het oosten en de percelen 258P2 en 258L2 in het noorden. Het projectgebied ligt op ongeveer 337m vogelvlucht van de Kasteelbeek (ten oosten van het gebied), op ongeveer 740m van het kanaal van Ieper naar Komen (ten westen van het gebied) en op ongeveer 284m van de Hoge Wieltjesgracht (ten noorden van het gebied). Het plangebied ligt in een lager gelegen gedeelte van de gemeente. Bodemkundig behoort het projectgebied tot de Vlaamse zandleemstreek, maar het projectgebied is volledig gekarteerd als een zone met antropogene bodem.

De oudste vermelding van de stad dateert uit 1066. Doorgaans wordt verondersteld dat de eigenlijke ontwikkeling van de stad teruggaat op een Karolingische *Fiscus*. De verdere groei van de stad kan verbonden worden met het groeiende handelsbelang van de nabij gelegen weg Brugge-Torhout-Ieper-Mesen-Rijsel en de gekanaliseerde Ieperlee. De 13de eeuw betekent een bloeiperiode voor de stad door de lakennijverheid. Dit zorgt voor een bevolkingsgroei, een uitbreiding van de bouwactiviteiten en een vergroting van de stadsversterking. Vanaf de tweede helft van de 13de eeuw en de 14de eeuw vindt er een recessie plaats in de lakennijverheid en ontstaat er sociaal-politieke onrust. Ook tijdens

de 15de en 16de eeuw blijft de lakenproductie dalen. Ook treed een groot demografisch verval op. In de 17de en 18de eeuw wordt Ieper belangrijk als grensstad. Dit gaat gepaard met verschillende belegeringen en innamen. In 1678-1713 wordt door de Fransen een definitieve verdediging opgebouwd rond de stad, naar een ontwerp van Vauban. Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt de stad nagenoeg totaal verwoest. Er kwamen grote Duitse aanvallen, gekend als het eerste (1914), de tweede (1915) en de derde slag bij Ieper (1917). Ondanks de bijna totale verwoesting, is de stad nooit ingenomen. Na de oorlog was er een trage wederopbouw die pas na de Tweede Wereldoorlog is vervolledigd.

Ten vroegste vanaf de 16de eeuw is er op basis van verschillende iconografische bronnen zekerheid over bewoning op het projectgebied. Op de oudste kaarten maakt de Janseniusstraat een bocht richting de Sint-Maartenskerk. Het projectgebied kan zich dus ook deels op de achtererven van de gebouwblokken bevinden. Vanaf minstens de 17de eeuw maakt het projectgebied deels deel uit van het bisschoppelijk paleis. De Sint-Maartenkerk ten zuiden van het projectgebied valt op. Uit de luchtfoto van 1971 merk je de huidige straat- en perceelsindeling op. Ten westen van het projectgebied bevindt zich het Astridpark. Op de luchtfoto van 2015 merk je dat het westelijk deel van het projectgebied een groene omgeving is. De garagepoort ongeveer centraal in het projectgebied is duidelijk zichtbaar. Het oostelijk deel van het projectgebied ligt braak (parkeergelegenheid) met een toegangspoort.

Daar het projectgebied zich in het centrum van de historische kern van Ieper bevindt, zijn in de directe omgeving verschillende middeleeuwse en vroegmoderne sites gekend. Dit zowel via historische kaarten en bronnen als door opgravingen. Ten noorden van het projectgebied bevonden zich in de late middeleeuwen twee stadspoorten. Dit zijn de Diksmuidepoort (**CAI ID 152643**)²⁷ en de Boezingepoort (**CAI ID 152644**)²⁸. Bij opgravingen in de Diksmuidestraat op het nummer 9-11 (**CAI ID 152941**)²⁹ werden bij archeologische opgravingen zeer goed bewaarde, laat middeleeuwse woonniveau's aangetroffen. Deze betroffen ondermeer een versierde tegelvloer, maar ook afvalputten of beerputten. Bij een archeologisch onderzoek op de hoek van de Janseniusstraat en de Diksmuidestraat werden er in het voorjaar van 2014 enkele muren, grondsporen en een waterput uit de middeleeuwen en de vroegmoderne periode aangetroffen.

De geplande werken hebben een oppervlakte van 471,81m². De bebouwde oppervlakte bedraagt 288.84m². Op het projectgebied wordt een meergezinswoning met vier wooneenheden gebouwd. Aan de Janseniusstraat, ten oosten van de wooneenheden komt een toegangspoort met oprijlaan. Er wordt ongeveer tot 100cm onder het

²⁷ Mus, L'évolution de la ville d'Ypres depuis l'origine jusqu'à 1400.

²⁸ Ibid.

²⁹ Decorte, "Werkingsverslag 2010, C07 Archeo7".

maaiveld gegraven. Onder de geplande liftkoker gaat deze dieper, tot 180cm onder het maaiveld. De ingreep in de bodem zal dus vooral bestaan uit uitgravingen ten behoeve van de funderingen voor de individuele woningen. Daarnaast zal ook een wegenis worden aangelegd met verschillende nutsleidingen, wat eveneens een aanzienlijke bodemverstoring met zich meebrengt. Er wordt een nieuwe aansluiting op de openbare riolering voorzien, net als buizen voor elektriciteit, aardgas, telefoon en televisie. Tevens worden twee waterputten voorzien. Momenteel is 52,22m² van het projectgebied bebouwd (garage en toegangspoort).

Er wordt geadviseerd om het volledige projectgebied verder te onderzoeken aan de hand van proefsleuven. Omdat het projectgebied nog niet in juridisch eigendom is van de initiatiefnemer, het gebied op heden nog bewoond wordt door pachters en een deel van het vooronderzoek moet gebeuren onder nog te slopen gebouwen, dient het vooronderzoek met ingreep in de bodem in uitgesteld traject te gebeuren.

2.6. Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Het plangebied situeert zich ongeveer centraal in de gemeente Ieper, in de oostelijke helft. Het gebied bevindt zich ten noordoosten van de Sint-Maartenskathedraal, ten westen van de stadomwalling en ten oosten van het Astridpark (zie bijlage 2). Het projectgebied wordt begrensd door de Janseniussstraat in het zuiden, de Delaerestraat in het westen, de Janseniussstraat 8 (perceel 214M) in het oosten en de percelen 258P2 en 258L2 in het noorden. Het projectgebied ligt op ongeveer 337m vogelvlucht van de Kasteelbeek (ten oosten van het gebied), op ongeveer 740m van het kanaal van Ieper naar Komen (ten westen van het gebied) en op ongeveer 284m van de Hoge Wieltjesgracht (ten noorden van het gebied). Het plangebied ligt in een lager gelegen gedeelte van de gemeente. Bodemkundig behoort het projectgebied tot de Vlaamse zandleemstreek, maar het projectgebied is volledig gekarteerd als een zone met antropogene bodem.

De oudste vermelding van de stad dateert uit 1066. Doorgaans wordt verondersteld dat de eigenlijke ontwikkeling van de stad teruggaat op een Karolingische *Fiscus*. De verdere groei van de stad kan verbonden worden met het groeiende handelsbelang van de nabij gelegen weg Brugge-Torhout-Ieper-Mesen-Rijsel en de gekanaliseerde Ieperlee. De 13de eeuw betekent een bloeiperiode voor de stad door de lakennijverheid. Dit zorgt voor een bevolkingsgroei, een uitbreiding van de bouwactiviteiten en een vergroting van de stadsversterking. Vanaf de tweede helft van de 13de eeuw en de 14de eeuw vindt er een recessie plaats in de lakennijverheid en ontstaat er sociaal-politieke onrust. Ook tijdens de 15de en 16de eeuw blijft de lakenproductie dalen. Ook treed een groot demografisch verval op. In de 17de en 18de eeuw wordt Ieper belangrijk als grensstad. Dit gaat gepaard met verschillende belegeringen en innamen. In 1678-1713 wordt door de Fransen een definitieve verdediging opgebouwd rond de stad, naar een ontwerp van Vauban. Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt de stad nagenoeg totaal verwoest. Er kwamen grote Duitse aanvallen, gekend als het eerste (1914), de tweede (1915) en de derde slag bij Ieper (1917). Ondanks de bijna totale verwoesting, is de stad nooit ingenomen. Na de oorlog was er een trage wederopbouw die pas na de Tweede Wereldoorlog is vervolledigd.

Ten vroegste vanaf de 16de eeuw is er op basis van verschillende iconografische bronnen zekerheid over bewoning op het projectgebied. Op de oudste kaarten maakt de Janseniussstraat een bocht richting de Sint-Maartenskerk. Het projectgebied kan zich dus ook deels op de achtererven van de gebouwblokken bevinden. Vanaf minstens de 17de eeuw maakt het projectgebied deels deel uit van het bisschoppelijk paleis. De Sint-Maartenkerk ten zuiden van het projectgebied valt op. Uit de luchtfoto van 1971 merk je de huidige straat- en perceelsindeling op. Ten westen van het projectgebied bevindt zich het Astridpark. Op de luchtfoto van 2015 merk je dat het westelijk deel van het

projectgebied een groene omgeving is. De garagepoort ongeveer centraal in het projectgebied is duidelijk zichtbaar. Het oostelijk deel van het projectgebied ligt braak (parkeergelegenheid) met een toegangspoort.

Daar het projectgebied zich in het centrum van de historische kern van Ieper bevindt, zijn in de directe omgeving verschillende middeleeuwse en vroegmoderne sites gekend. Dit zowel via historische kaarten en bronnen als door opgravingen. Ten noorden van het projectgebied bevonden zich in de late middeleeuwen twee stadspoorten. Dit zijn de Diksmuidepoort (**CAI ID 152643**)³⁰ en de Boezingepoort (**CAI ID 152644**)³¹. Bij opgravingen in de Diksmuidestraat op het nummer 9-11 (**CAI ID 152941**)³² werden bij archeologische opgravingen zeer goed bewaarde, laat middeleeuwse woonniveau's aangetroffen. Deze betroffen ondermeer een versierde tegelvloer, maar ook afvalputten of beerputten. Bij een archeologisch onderzoek op de hoek van de Janseniusstraat en de Diksmuidestraat werden er in het voorjaar van 2014 enkele muren, grondsporen en een waterput uit de middeleeuwen en de vroegmoderne periode aangetroffen.

De geplande werken hebben een oppervlakte van 471,81m². De bebouwde oppervlakte bedraagt 288,84m². Op het projectgebied wordt een meergezinswoning met vier wooneenheden gebouwd. Aan de Janseniusstraat, ten oosten van de wooneenheden komt een toegangspoort met oprijlaan. Er wordt ongeveer tot 100cm onder het maaiveld gegraven. Onder de geplande liftkoker gaat deze dieper, tot 180cm onder het maaiveld. De ingreep in de bodem zal dus vooral bestaan uit uitgravingen ten behoeve van de funderingen voor de individuele woningen. Daarnaast zal ook een wegenis worden aangelegd met verschillende nutsleidingen, wat eveneens een aanzienlijke bodemverstoring met zich meebrengt. Er wordt een nieuwe aansluiting op de openbare riolering voorzien, net als buizen voor elektriciteit, aardgas, telefoon en televisie. Tevens worden twee waterputten voorzien. Momenteel is 52,22m² van het projectgebied bebouwd (garage en toegangspoort).

Er wordt geadviseerd om het volledige projectgebied verder te onderzoeken aan de hand van proefsleuven. Omdat het projectgebied nog niet in juridisch eigendom is van de initiatiefnemer, het gebied op heden nog bewoond wordt door pachters en een deel van het vooronderzoek moet gebeuren onder nog te slopen gebouwen, dient het vooronderzoek met ingreep in de bodem in uitgesteld traject te gebeuren.

³⁰ Mus, L'évolution de la ville d'Ypres depuis l'origine jusqu'à 1400.

³¹ Ibid.

³² Decorte, "Werkingsverslag 2010, C07 Archeo7".

2.7. Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Het plangebied situeert zich ongeveer centraal in de gemeente Ieper, in de oostelijke helft. Het gebied bevindt zich ten noordoosten van de Sint-Maartenskathedraal, ten westen van de stadomwalling en ten oosten van het Astridpark (zie bijlage 2). Het projectgebied wordt begrensd door de Janseniusstraat in het zuiden, de Delaerestraat in het westen, de Janseniusstraat 8 (perceel 214M) in het oosten en de percelen 258P2 en 258L2 in het noorden. Het projectgebied ligt op ongeveer 337m vogelvlucht van de Kasteelbeek (ten oosten van het gebied), op ongeveer 740m van het kanaal van Ieper naar Komen (ten westen van het gebied) en op ongeveer 284m van de Hoge Wieltjesgracht (ten noorden van het gebied). Het plangebied ligt in een lager gelegen gedeelte van de gemeente. Bodemkundig behoort het projectgebied tot de Vlaamse zandleemstreek, maar het projectgebied is volledig gekarteerd als een zone met antropogene bodem.

De oudste vermelding van de stad dateert uit 1066. Doorgaans wordt verondersteld dat de eigenlijke ontwikkeling van de stad teruggaat op een Karolingische *Fiscus*. De verdere groei van de stad kan verbonden worden met het groeiende handelsbelang van de nabij gelegen weg Brugge-Torhout-Ieper-Mesen-Rijsel en de gekanaliseerde Ieperlee. De 13de eeuw betekent een bloeiperiode voor de stad door de lakennijverheid. Dit zorgt voor een bevolkingsgroei, een uitbreiding van de bouwactiviteiten en een vergroting van de stadsversterking. Vanaf de tweede helft van de 13de eeuw en de 14de eeuw vindt er een recessie plaats in de lakennijverheid en ontstaat er sociaal-politieke onrust. Ook tijdens de 15de en 16de eeuw blijft de lakenproductie dalen. Ook treed een groot demografisch verval op. In de 17de en 18de eeuw wordt Ieper belangrijk als grensstad. Dit gaat gepaard met verschillende belegeringen en innamen. In 1678-1713 wordt door de Fransen een definitieve verdediging opgebouwd rond de stad, naar een ontwerp van Vauban. Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt de stad nagenoeg totaal verwoest. Er kwamen grote Duitse aanvallen, gekend als het eerste (1914), de tweede (1915) en de derde slag bij Ieper (1917). Ondanks de bijna totale verwoesting, is de stad nooit ingenomen. Na de oorlog was er een trage wederopbouw die pas na de Tweede Wereldoorlog is vervolledigd.

Ten vroegste vanaf de 16de eeuw is er op basis van verschillende iconografische bronnen zekerheid over bewoning op het projectgebied. Op de oudste kaarten maakt de Janseniusstraat een bocht richting de Sint-Maartenskerk. Het projectgebied kan zich dus ook deels op de achtererven van de gebouwblokken bevinden. Vanaf minstens de 17de eeuw maakt het projectgebied deels deel uit van het bisschoppelijk paleis. De Sint-Maartenkerk ten zuiden van het projectgebied valt op. Uit de luchtfoto van 1971 merk je de huidige straat- en perceelsindeling op. Ten westen van het projectgebied bevindt zich het Astridpark. Op de luchtfoto van 2015 merk je dat het westelijk deel van het

projectgebied een groene omgeving is. De garagepoort ongeveer centraal in het projectgebied is duidelijk zichtbaar. Het oostelijk deel van het projectgebied ligt braak (parkeergelegenheid) met een toegangspoort.

Daar het projectgebied zich in het centrum van de historische kern van Ieper bevindt, zijn in de directe omgeving verschillende middeleeuwse en vroegmoderne sites gekend. Dit zowel via historische kaarten en bronnen als door opgravingen. Ten noorden van het projectgebied bevonden zich in de late middeleeuwen twee stadspoorten. Dit zijn de Diksmuidepoort (**CAI ID 152643**)³³ en de Boezingepoort (**CAI ID 152644**)³⁴. Bij opgravingen in de Diksmuidestraat op het nummer 9-11 (**CAI ID 152941**)³⁵ werden bij archeologische opgravingen zeer goed bewaarde, laat middeleeuwse woonniveau's aangetroffen. Deze betroffen ondermeer een versierde tegelvloer, maar ook afvalputten of beerputten. Bij een archeologisch onderzoek op de hoek van de Janseniusstraat en de Diksmuidestraat werden er in het voorjaar van 2014 enkele muren, grondsporen en een waterput uit de middeleeuwen en de vroegmoderne periode aangetroffen.

De geplande werken hebben een oppervlakte van 471,81m². De bebouwde oppervlakte bedraagt 288,84m². Op het projectgebied wordt een meergezinswoning met vier wooneenheden gebouwd. Aan de Janseniusstraat, ten oosten van de wooneenheden komt een toegangspoort met oprijlaan. Er wordt ongeveer tot 100cm onder het maaiveld gegraven. Onder de geplande liftkoker gaat deze dieper, tot 180cm onder het maaiveld. De ingreep in de bodem zal dus vooral bestaan uit uitgravingen ten behoeve van de funderingen voor de individuele woningen. Daarnaast zal ook een wegenis worden aangelegd met verschillende nutsleidingen, wat eveneens een aanzienlijke bodemverstoring met zich meebrengt. Er wordt een nieuwe aansluiting op de openbare riolering voorzien, net als buizen voor elektriciteit, aardgas, telefoon en televisie. Tevens worden twee waterputten voorzien. Momenteel is 52,22m² van het projectgebied bebouwd (garage en toegangspoort).

Er wordt geadviseerd om het volledige projectgebied verder te onderzoeken aan de hand van proefsleuven. Omdat het projectgebied nog niet in juridisch eigendom is van de initiatiefnemer, het gebied op heden nog bewoond wordt door pachters en een deel van het vooronderzoek moet gebeuren onder nog te slopen gebouwen, dient het vooronderzoek met ingreep in de bodem in uitgesteld traject te gebeuren.

³³ Mus, L'évolution de la ville d'Ypres depuis l'origine jusqu'à 1400.

³⁴ Ibid.

³⁵ Decorte, "Werkingsverslag 2010, C07 Archeo7".

3. BIBLIOGRAFIE

3.1. Literatuur

- Bot B. en Bartholomieux B., 2016, *archeologische opgraving Ieper Janseniusstraat basisrapport*, Monument Vandekerckhove, conceptversie
- Mus, O. 1998, *L'évolution de la ville d'Ypres depuis l'origine jusqu'à 1400* In: Dewilde, M., Ervynck, A. & Wielemans, A. (eds.), *Ypres and the medieval cloth industry in Flanders*, pp. 43-56.
- Devliegheer, L. 1974, *Graf van graaf Robrecht van Bethune*, *Archeologie* 1974.1, pp. 53-54.
- Kroniek. *Oudheidkundige ontdekkingen*, in *Handelingen van het Genootschap voor geschiedenis gesticht onder de benaming Société d'émulation te Brugge*, 1952, deel LXXXIX, pp. 99-100.
- Decorte J. 2011, *Werkingsverslag 2010*, CO7 Archeo7, pp. 7-11.
- S.n. Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische opgraving: Ieper, Janseniusstraat 10-12, pp. 13.

3.2. Internetbronnen

- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://inventaris.onrorenderfgoed.be>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://www.geopunt.be/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://cai.onrorenderfgoed.be/>
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Ieper#Geschiedenis>
- http://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/457/739/RUG01-001457739_2011_0001_AC.pdf
- <https://veiling.catawiki.be/kavels/2274263-belgi-ieper-g-braun-f-hogenberg-hypra-flandriarum-civitas-munitissima-ca-1580>
- <http://lib.ugent.be/viewer/archive.ugent.be%3AEEB84A32-D219-11DF-9DFE-FEF978F64438#?c=0&m=0&s=0&cv=189&r=0&xywh=4905%2C3079%2C1595%2C1022>

4. BIJLAGEN

4.1. Plannenlijst

Projectcode	2016I132
Onderwerp	Plannenlijst
Plannnummer	Bijlage 1
Type	Topografische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	01/11/2016
Plannnummer	Bijlage 2
Type	Topografische kaart (detail)
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	01/11/2016
Plannnummer	Bijlage 3
Type	Kadasterplan
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	01/11/2016
Plannnummer	Bijlage 4
Type	Geplande werken
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	01/11/2016
Plannnummer	Bijlage 5
Type	Digitaal terreinmodel
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/11/2016
Plannnummer	Bijlage 6
Type	Digitaal terreinmodel detail

Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/11/2016
Plannnummer	Bijlage 7
Type	CAI-kaart op GRB
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied en CAI-sites
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/11/2016
Plannnummer	Bijlage 8
Type	Bodemkaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/11/2016
Plannnummer	Bijlage 9
Type	Historische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied - Ferraris
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/11/2016
Plannnummer	Bijlage 10
Type	Historische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied – Popp
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/11/2016
Plannnummer	Bijlage 11
Type	Historische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied – Vandermaelen
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/11/2016
Plannnummer	Bijlage 12
Type	Orthofoto 1971
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend

Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/11/2016
Plannnummer	Bijlage 13
Type	Orthofoto 1990
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/11/2016
Plannnummer	Bijlage 14
Type	Orthofoto 2015
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/11/2016

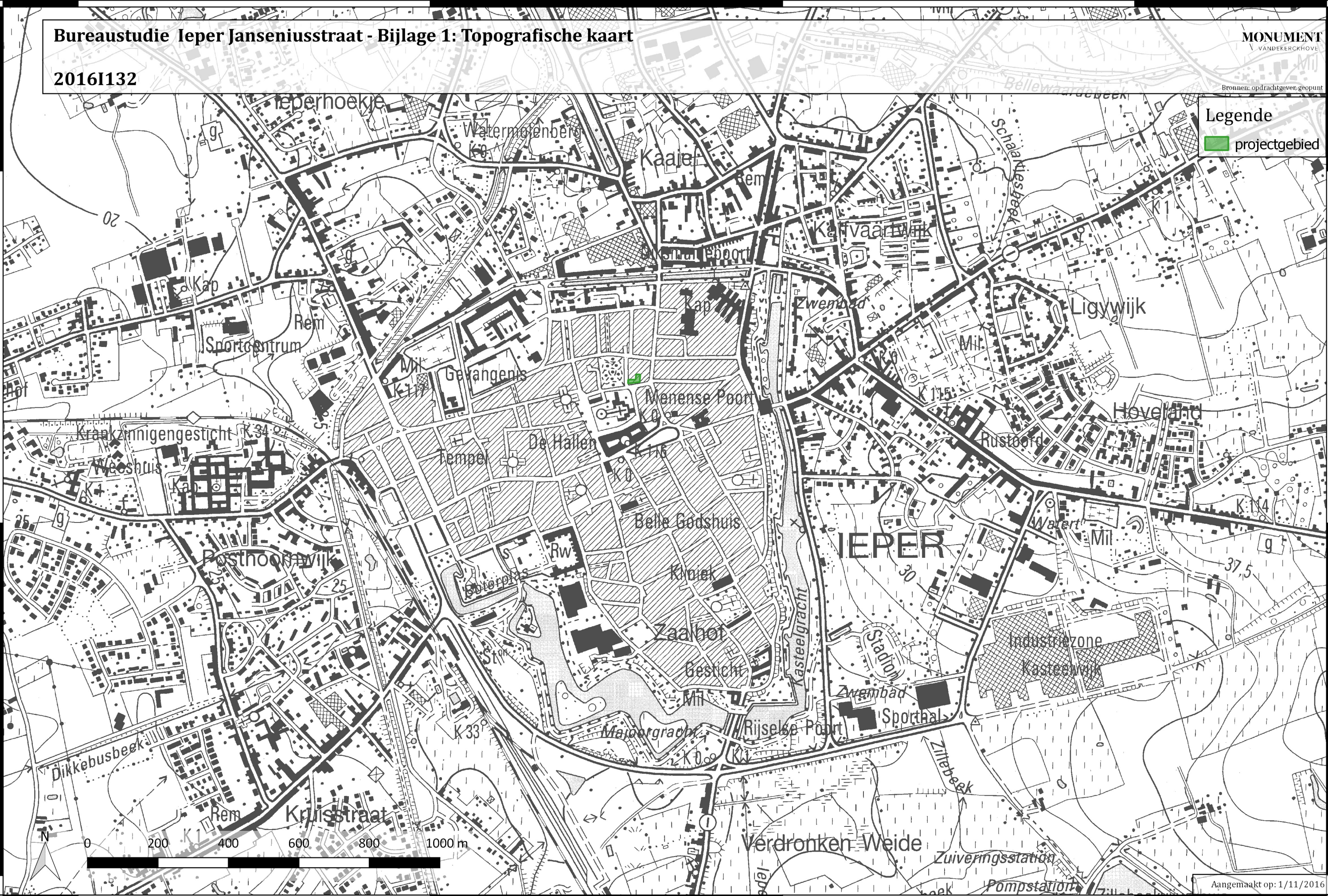
Bureaustudie Ieper Janseniusstraat - Bijlage 1: Topografische kaart

2016I132

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende
projectgebied

Aangemaakt op: 1/11/2016

Bureaustudie Ieper Janseniusstraat - Bijlage 2: Topografische kaart (detail)

2016I132

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

projectgebied

Menense Poort

0 50 100 150 200 250 m

Aangemaakt op: 1/11/2016

45500

46000

2016I132

MONUMENT 238

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

126 projectgebied

126

416F0Aangemaakt op: 1/11/2016

N

0

20

~~4C~~

60

80

10

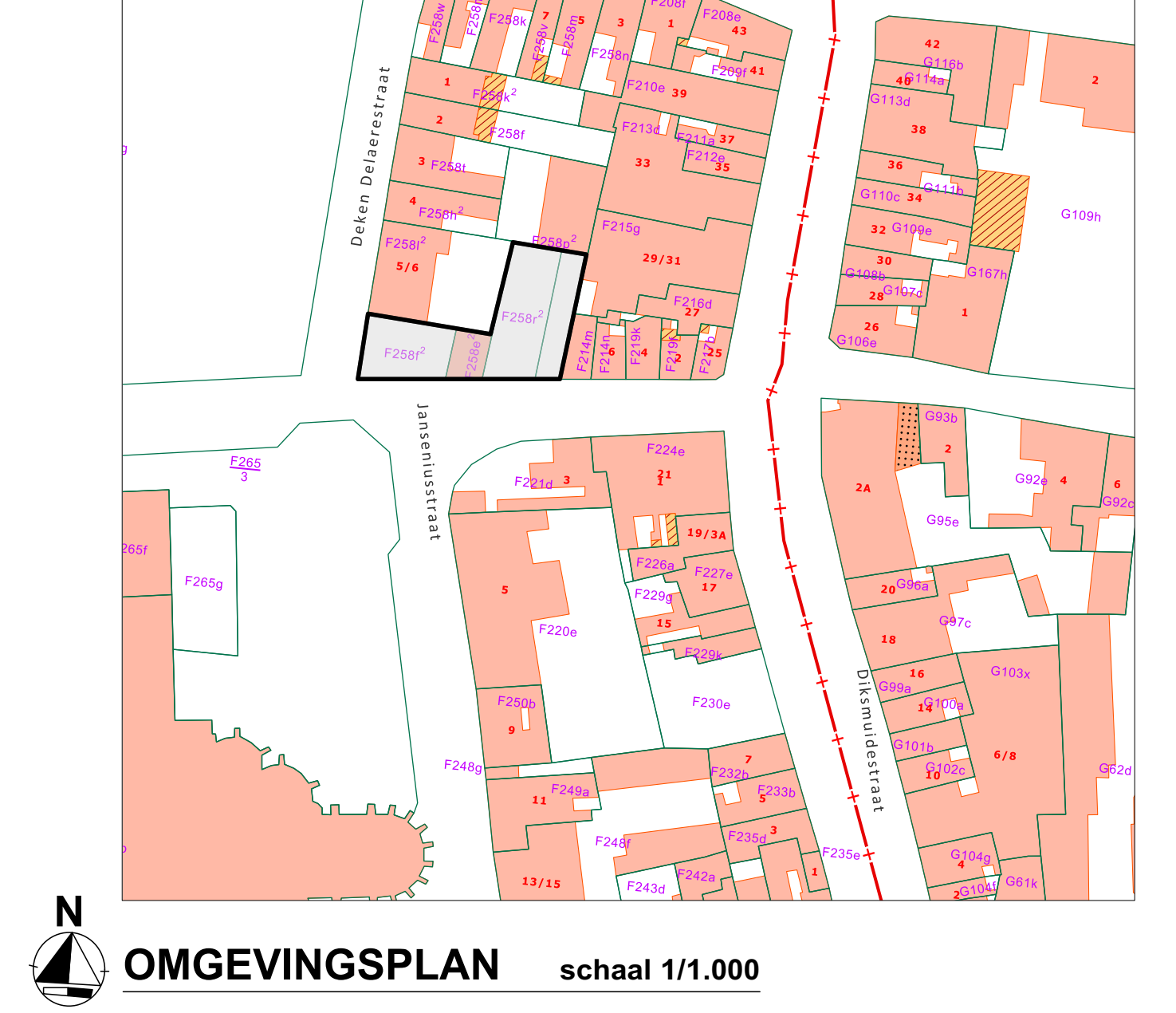
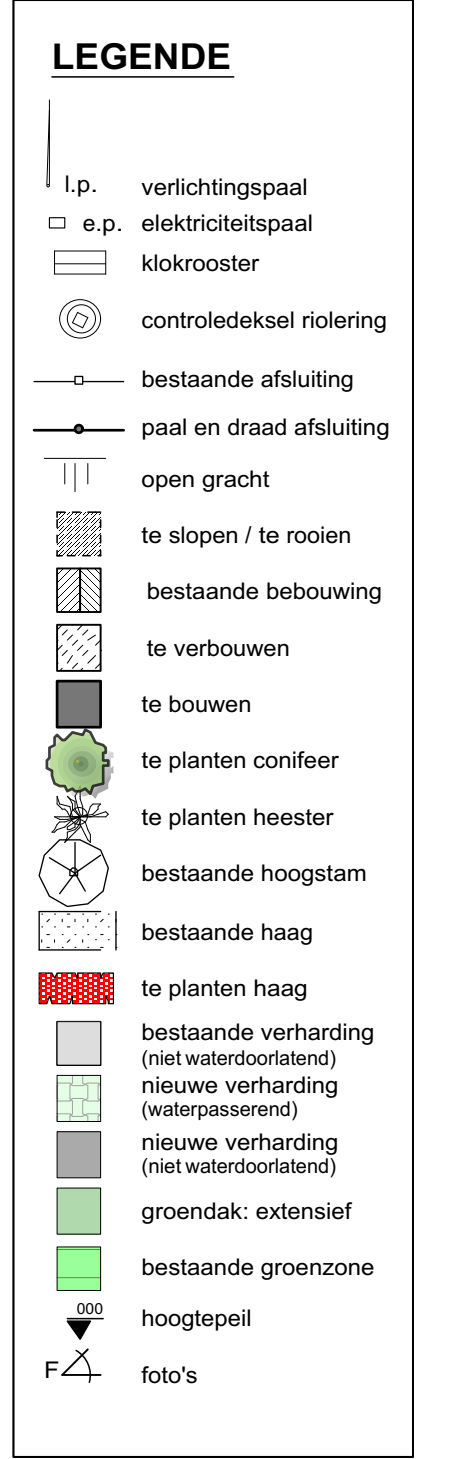
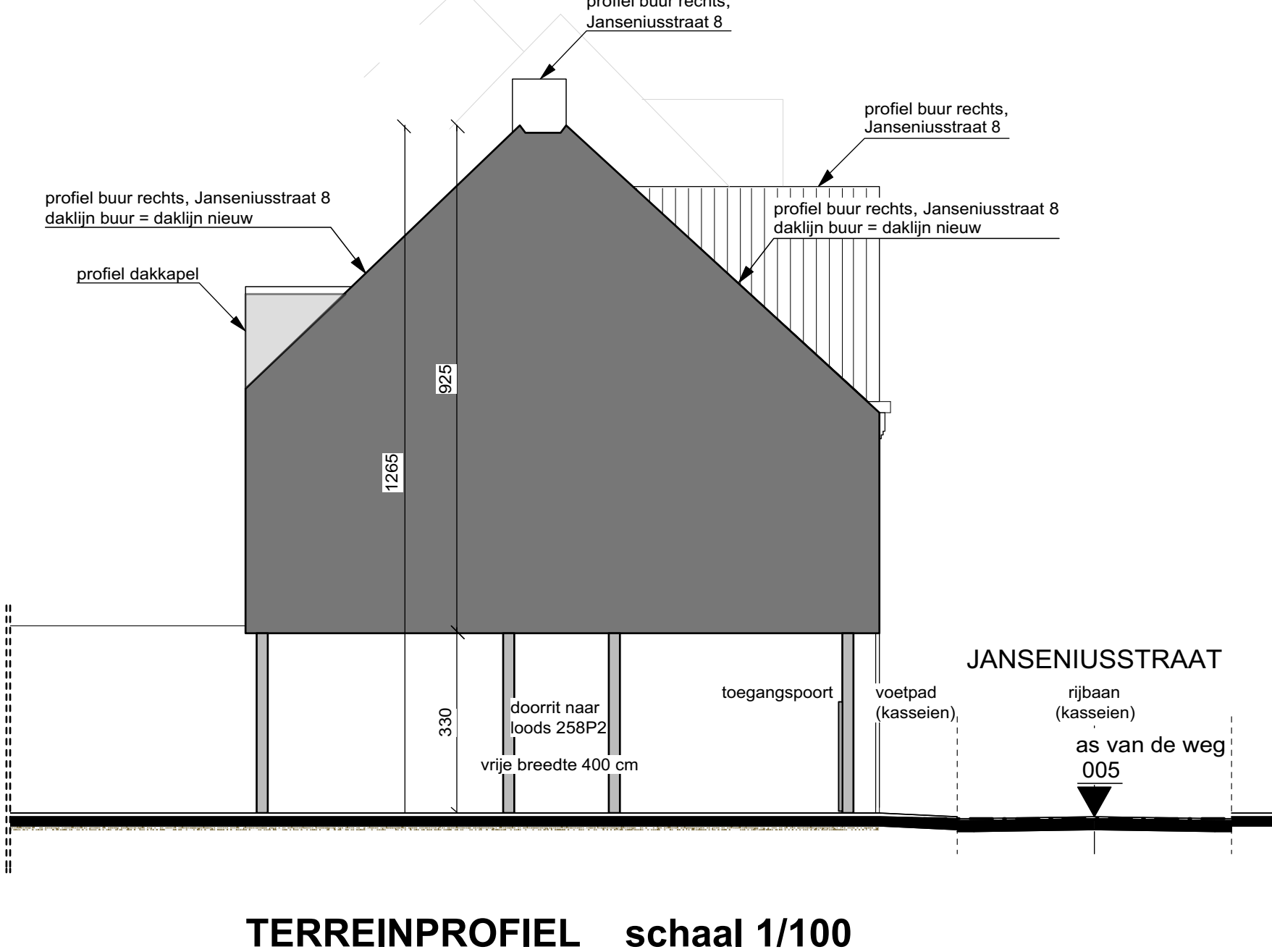
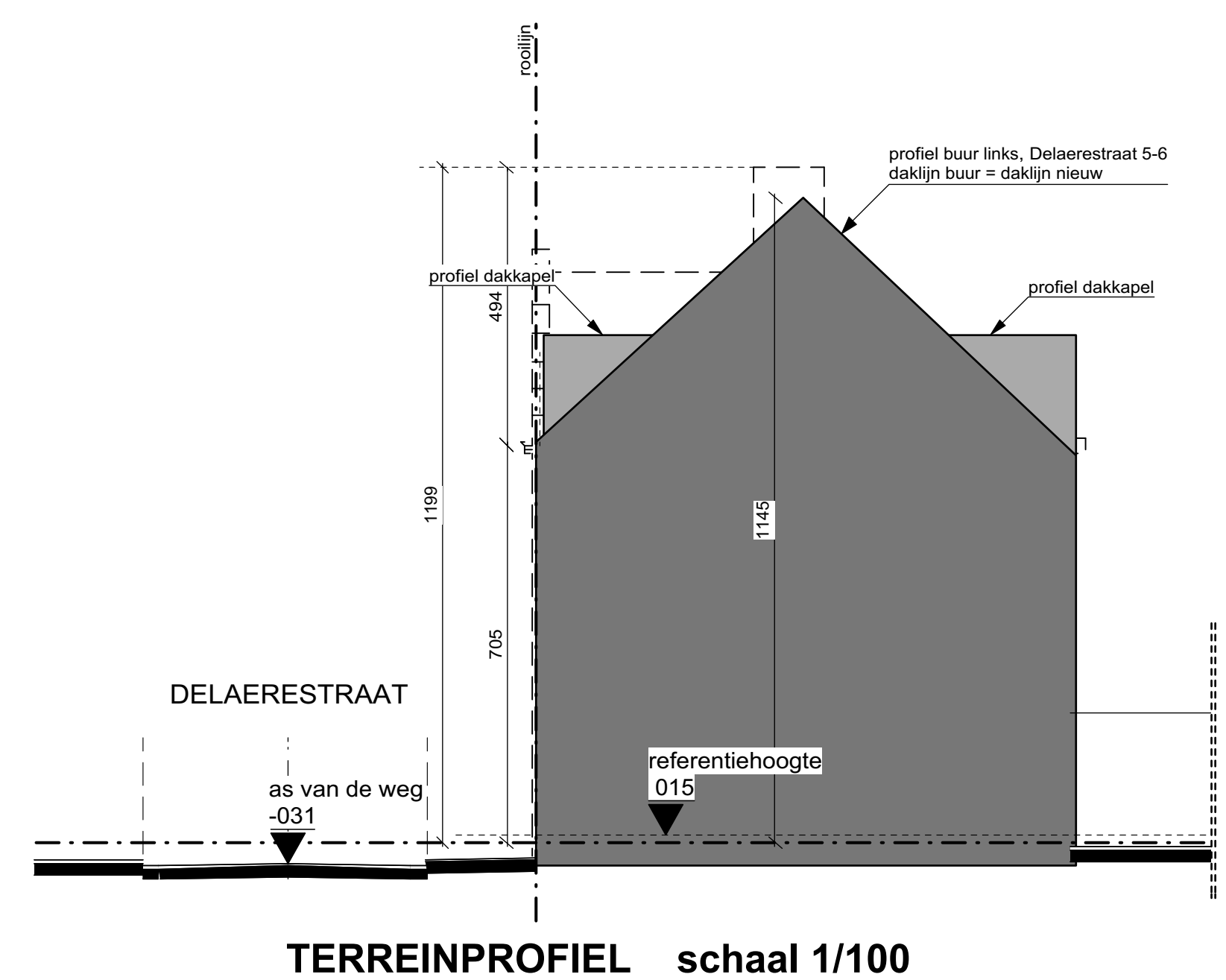
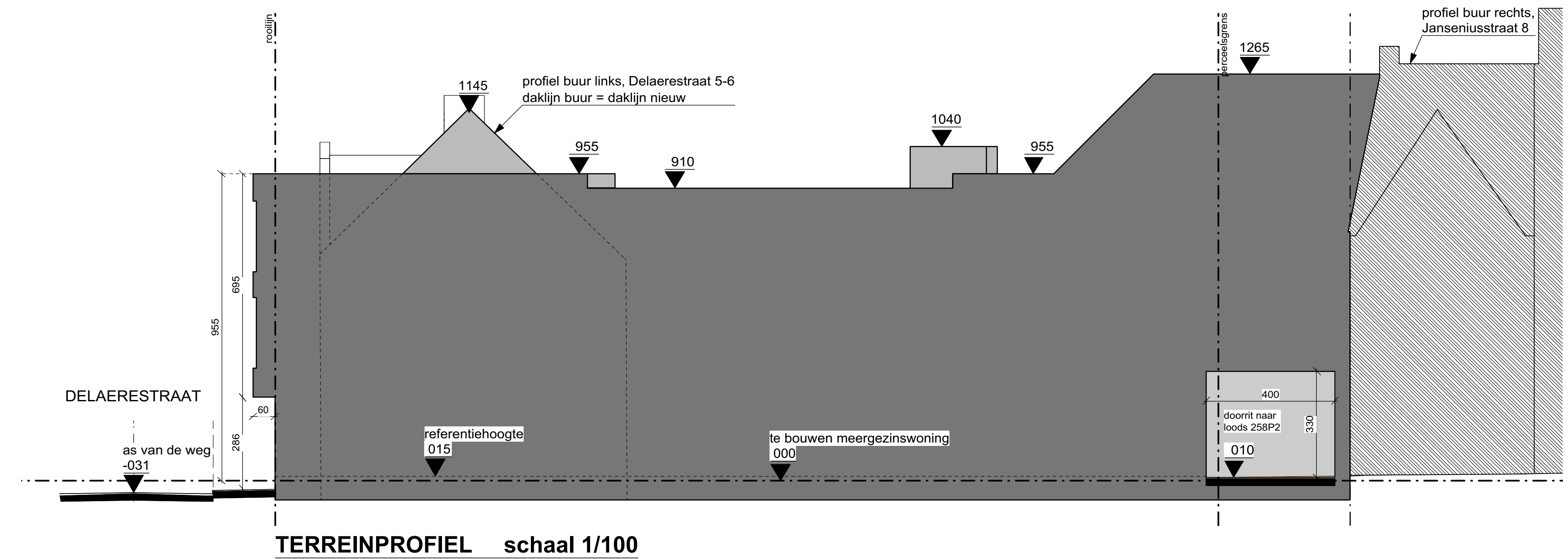
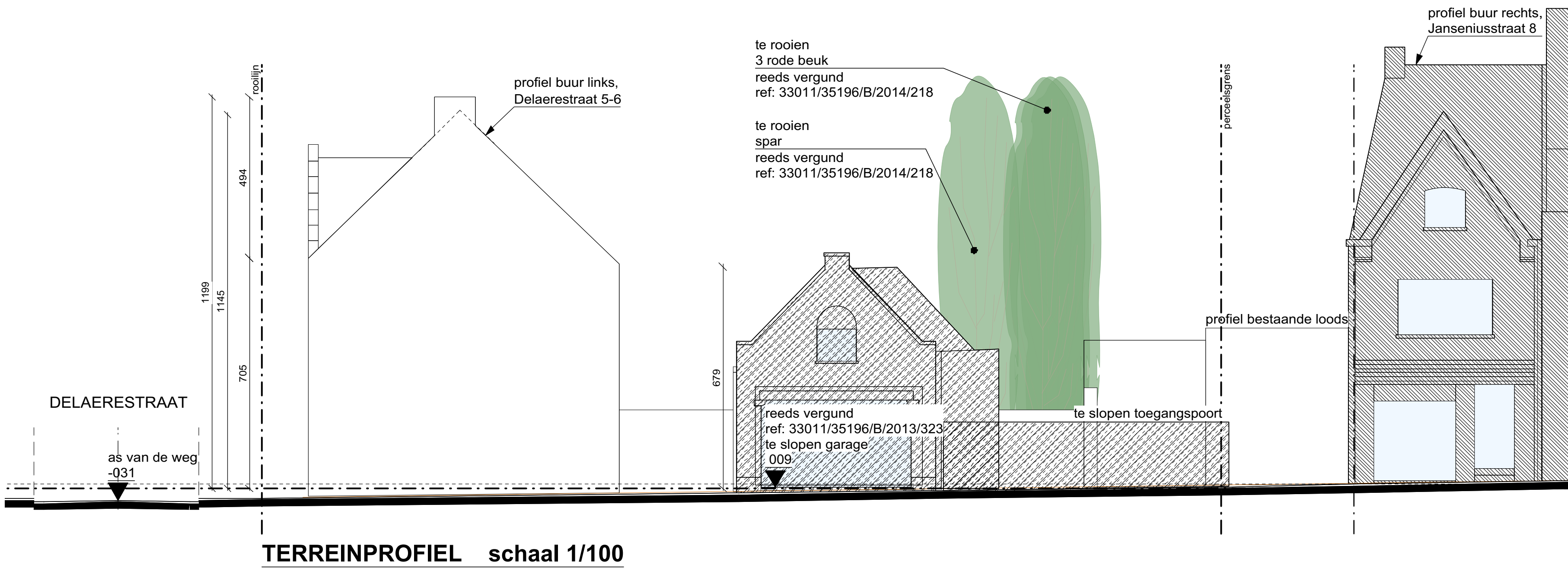
252S0

45500

45600

45700

5800

provincie	West-Vlaanderen	goedkeuring overheid
gemeente	Ieper	
bouwplaats	Janseniusstraat z/n	
kad. sectie	1e Afdeling - Sectie F - nrs. 258F2, 258E2, 258R2, 258P2	
ontwerp	bouwen van een meergezinswoning (4 woonegelegenheden) na slopen garage	
bouwheer	ITRUST GROEP bvba Dirk Martenslaan 19/1 8870 Izegem	

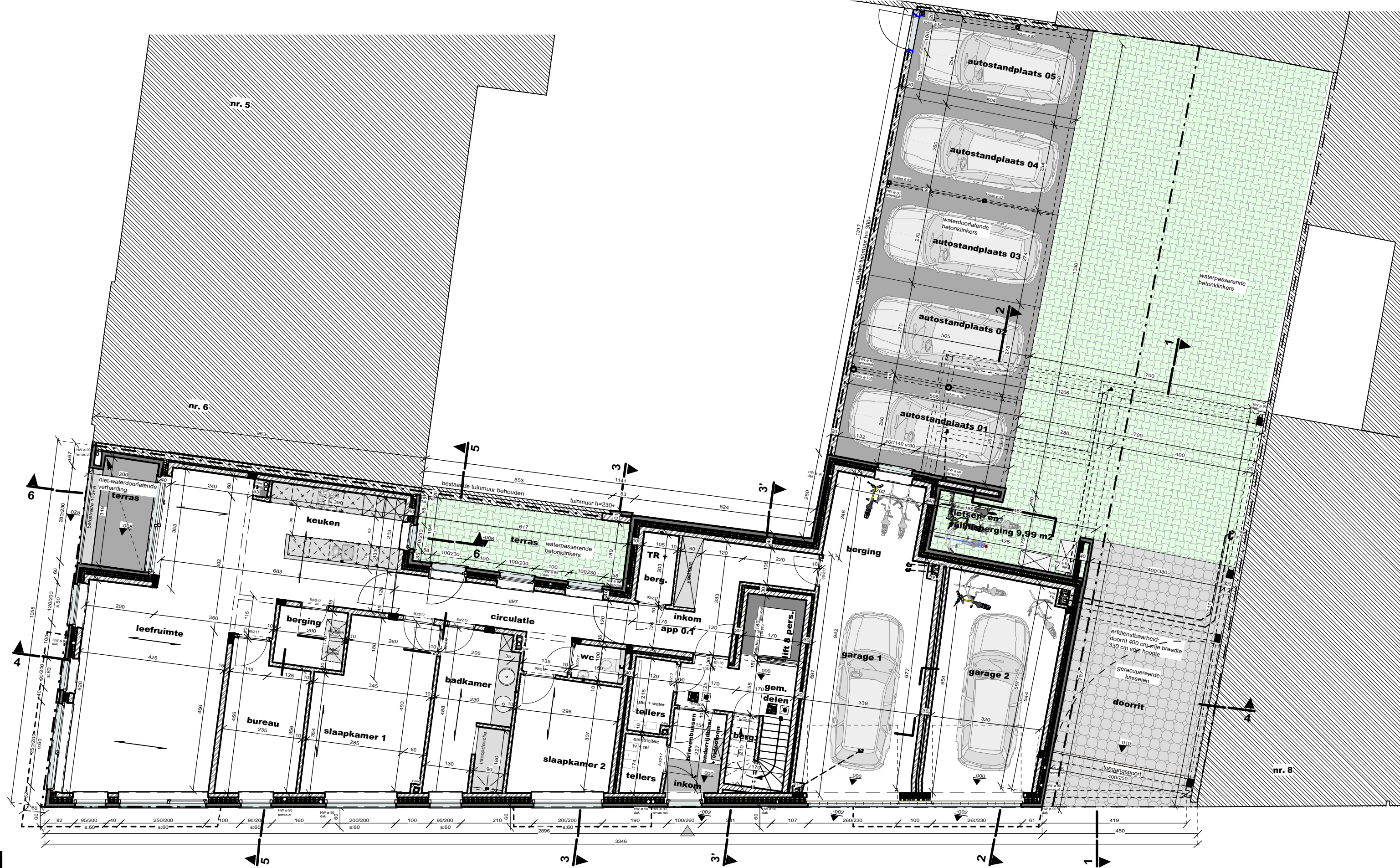
	architectenburo dirk moerman bvba vrijmarktstraat 71 8-8870 Izegem	dossier architect	1426
	tel +32 51 30 76 64 info@archmoerman.be www.archmoerman.be	plannummer	1/2
	IBAN BE96 0016 0097 5805	datum	02/09/2016
		schaal	diverse

AANVRAAG STEDENBOUWKUNDIGE VERGUNNING
LIGGINGSPLAN, OMGEVINGSPLAN
INPLANTINGSPLAN, TERREINPROFIEL

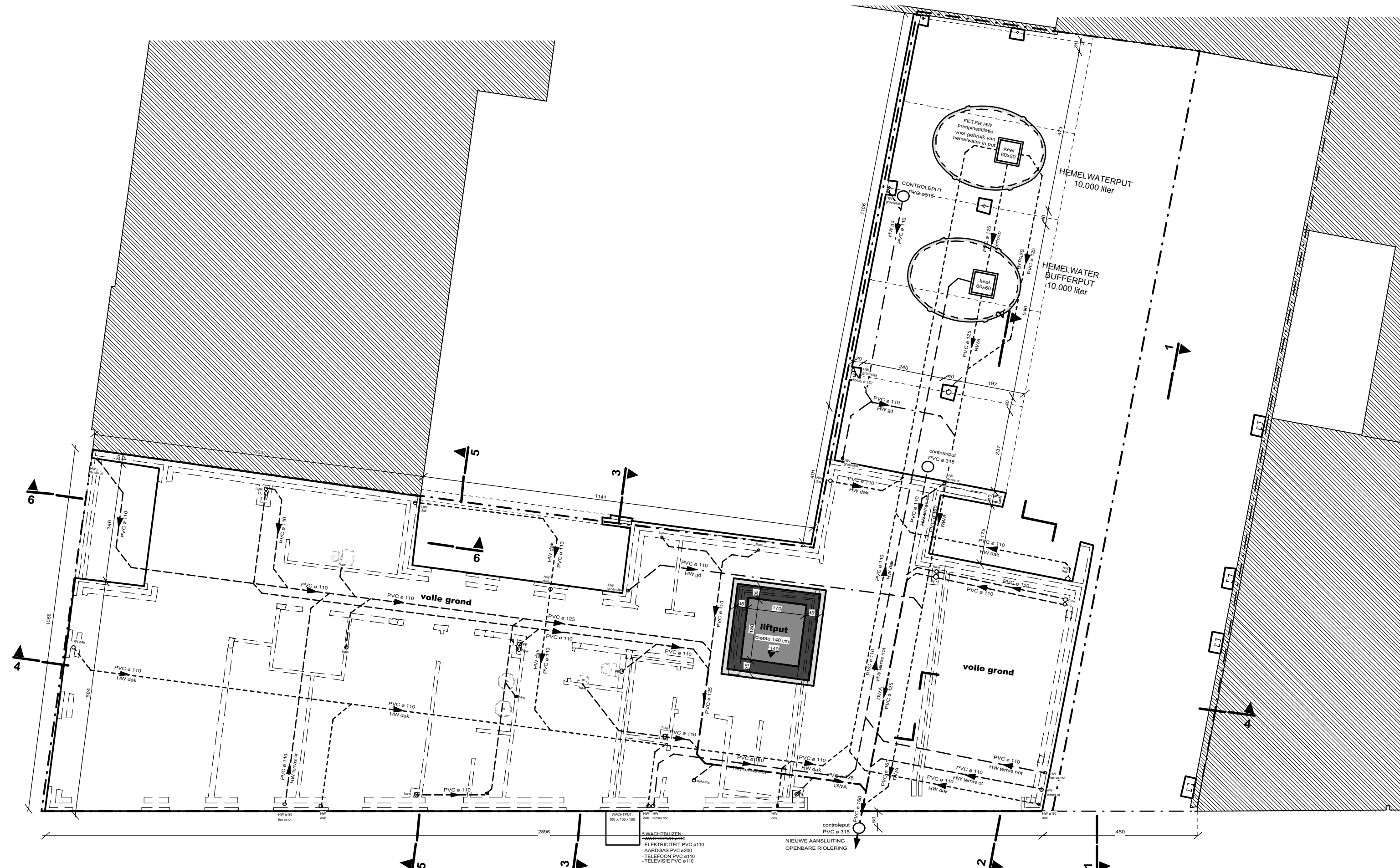
gelezen, goedgekeurd en voor gelijkvormige uitvoering aanvaard:		architect
bouwheer	Meer Brigitte Peilp zaakvoerder Band Projects bvba voor ITRUST GROUP bvba	Architect Dirk Moerman zaakvoerder Carver Invest bvba voor architectenburo Dirk Moerman
nr.	datum	wijzigingen
1	02/09/2016	wijziging volume iv advies stedenbouwkundige dienst
2	04/07/2016	wijziging mediane zone asp 2.2
3	08/07/2016	wijziging gewest, raam met schied en houten bekleding
4	16/08/2016	wijziging iv advies dienst stedenbouw, kwaliteitsraam
5		
afstakdatum	12/09/16	afstak ingesep

VERDIEPING 1 schaal 1/100

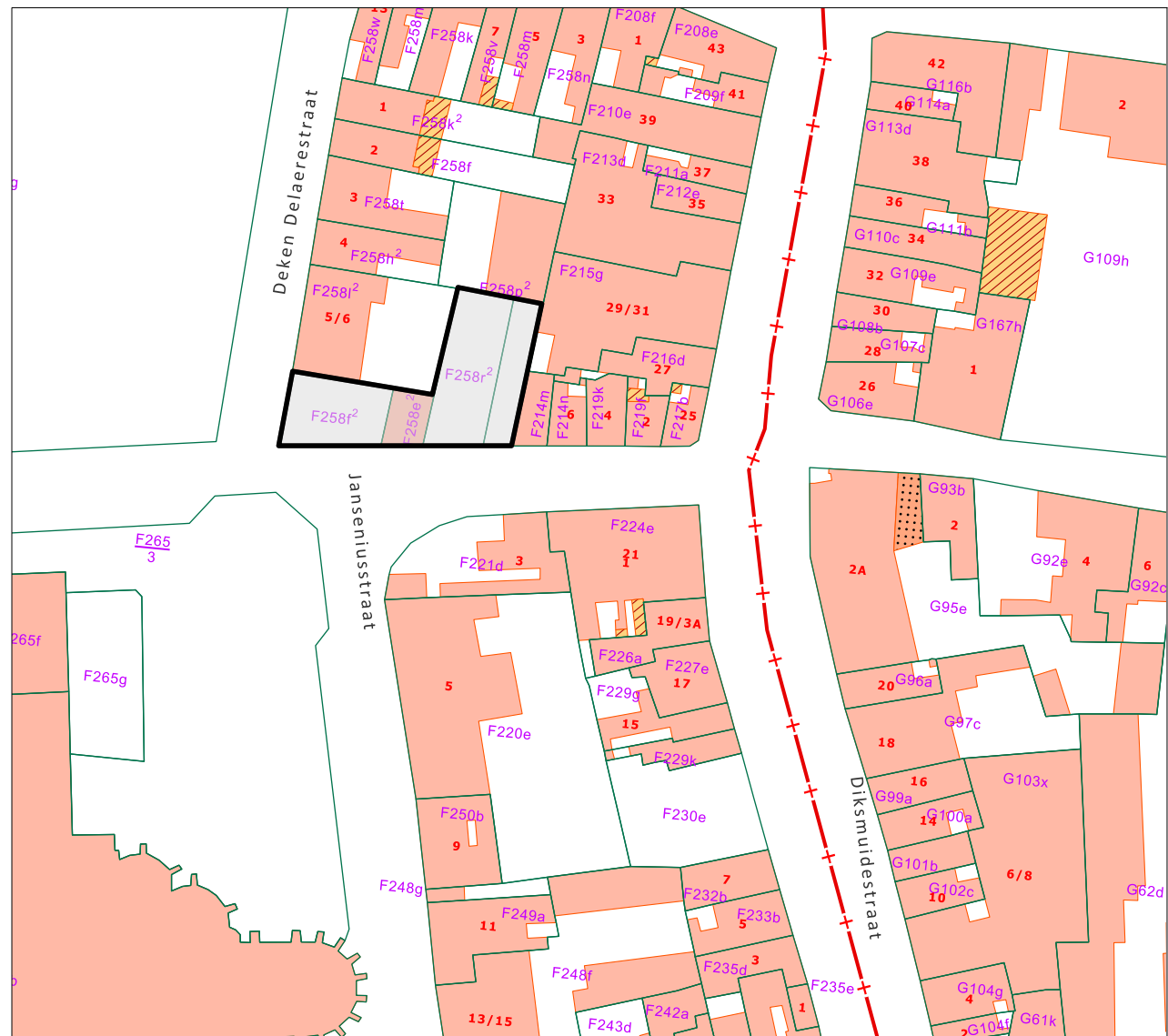
GELIJKVLOERS schaal 1/100

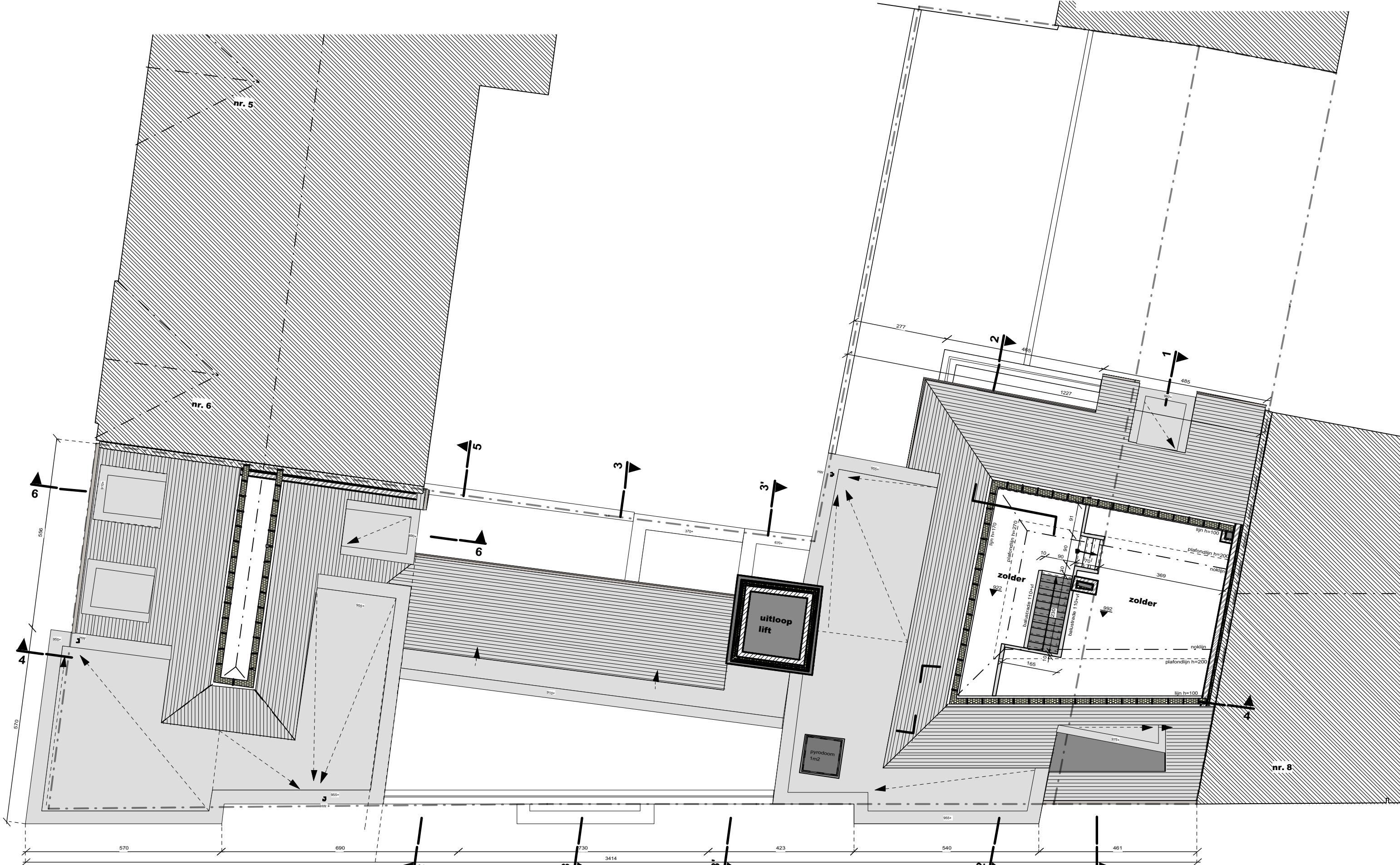
RIOLERINGS- & FUNDERINGSPLAN schaal 1/100

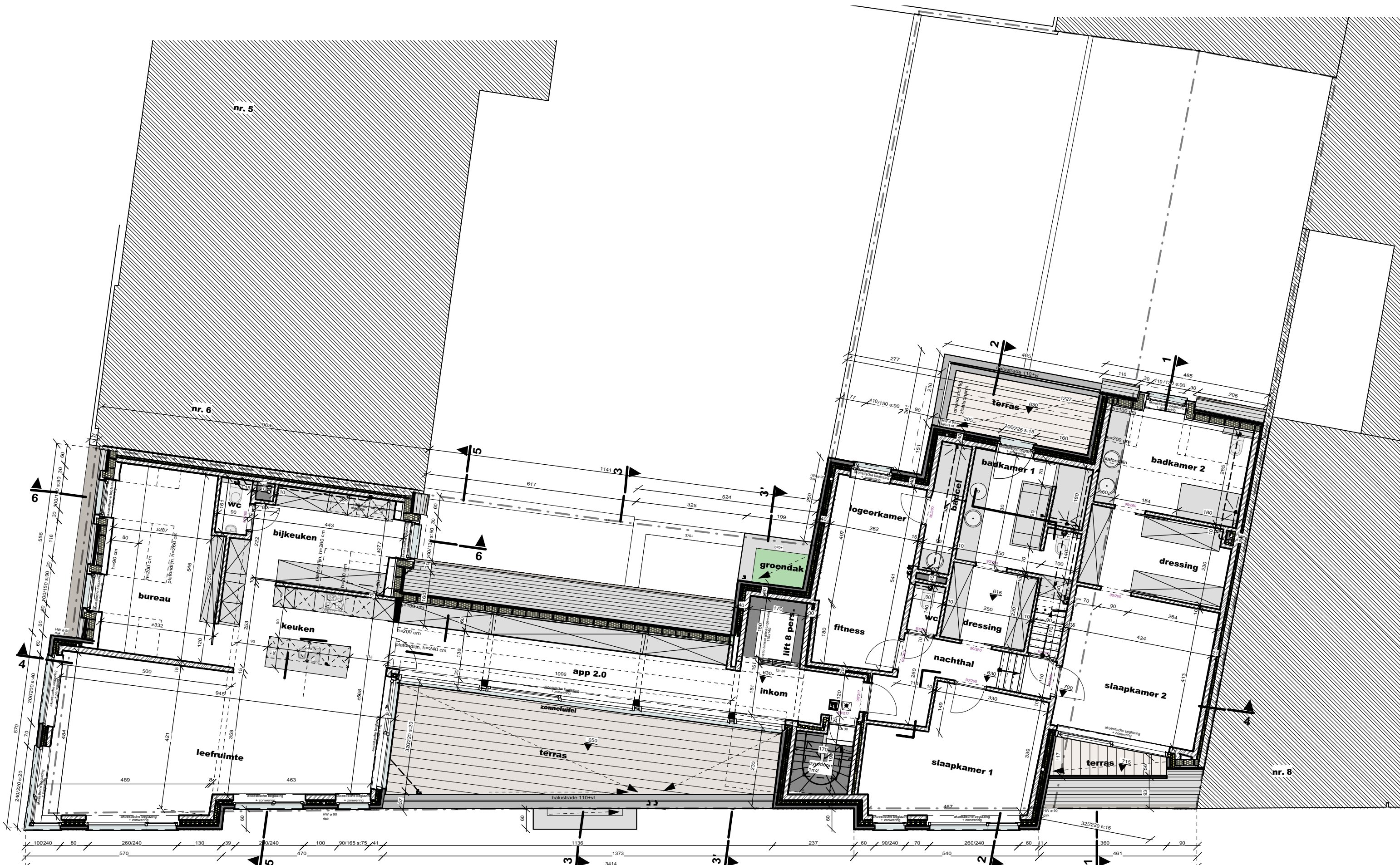
LIGGINGSPLAN schaal 1/20.000

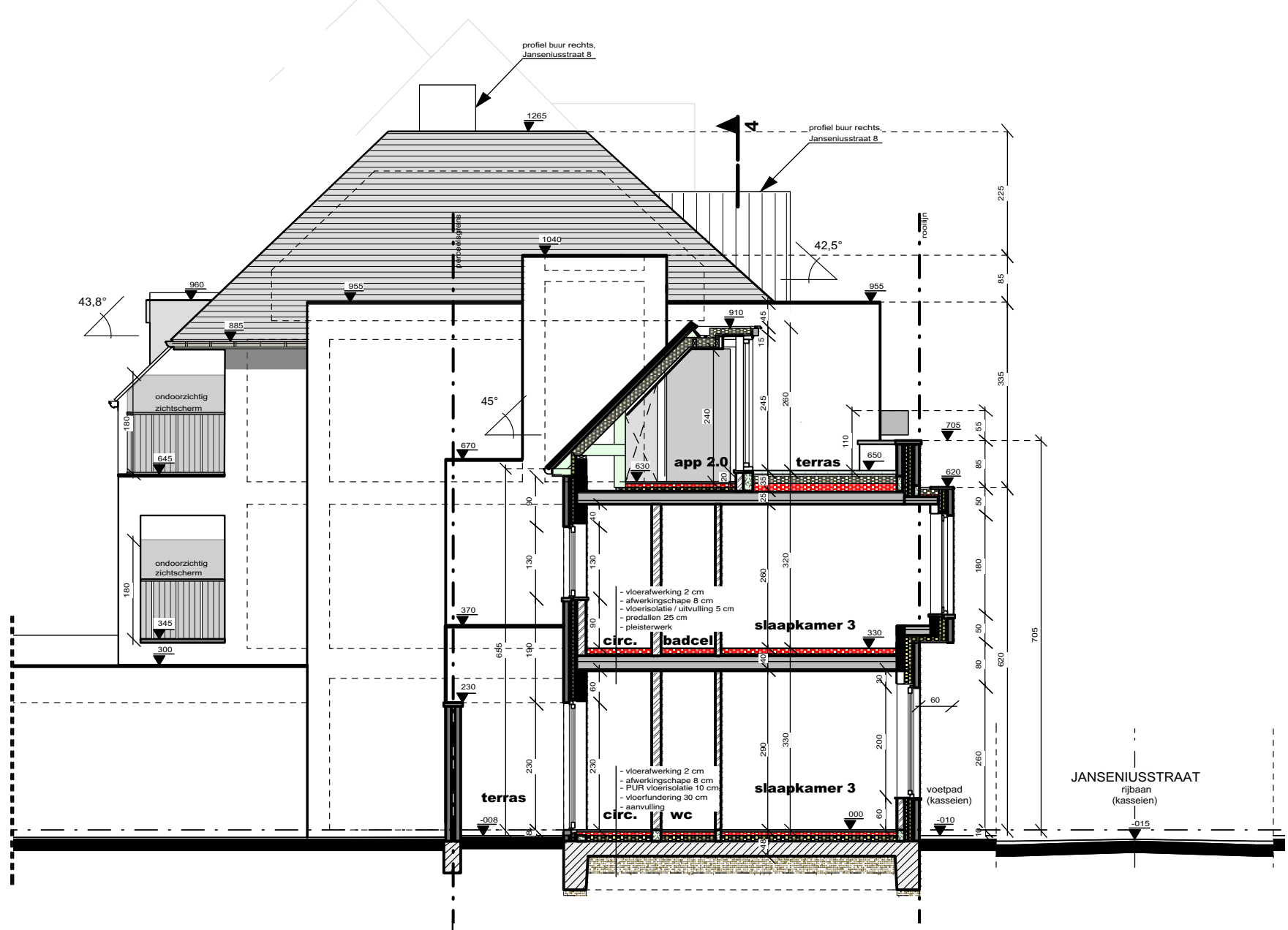
OMGEVINGSPLAN schaal 1/1.000

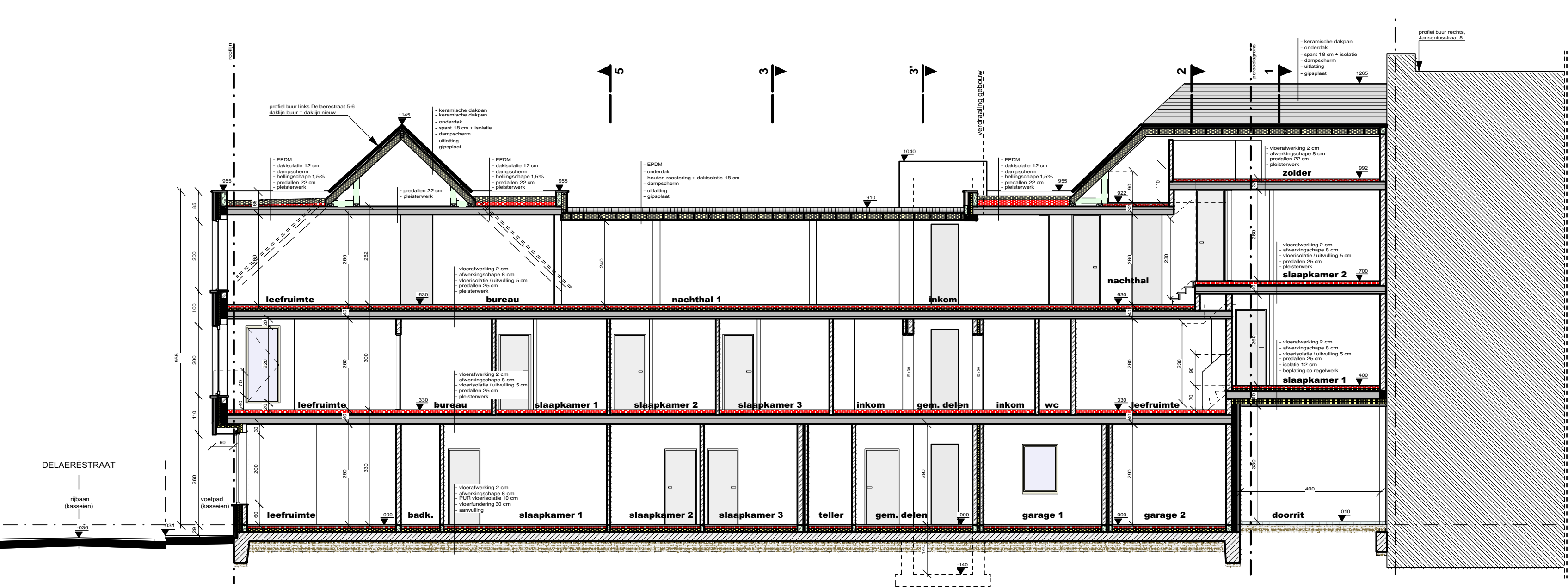
ZOLDERVERDIEPING schaal 1/100

VERDIEPING 2 schaal 1/100

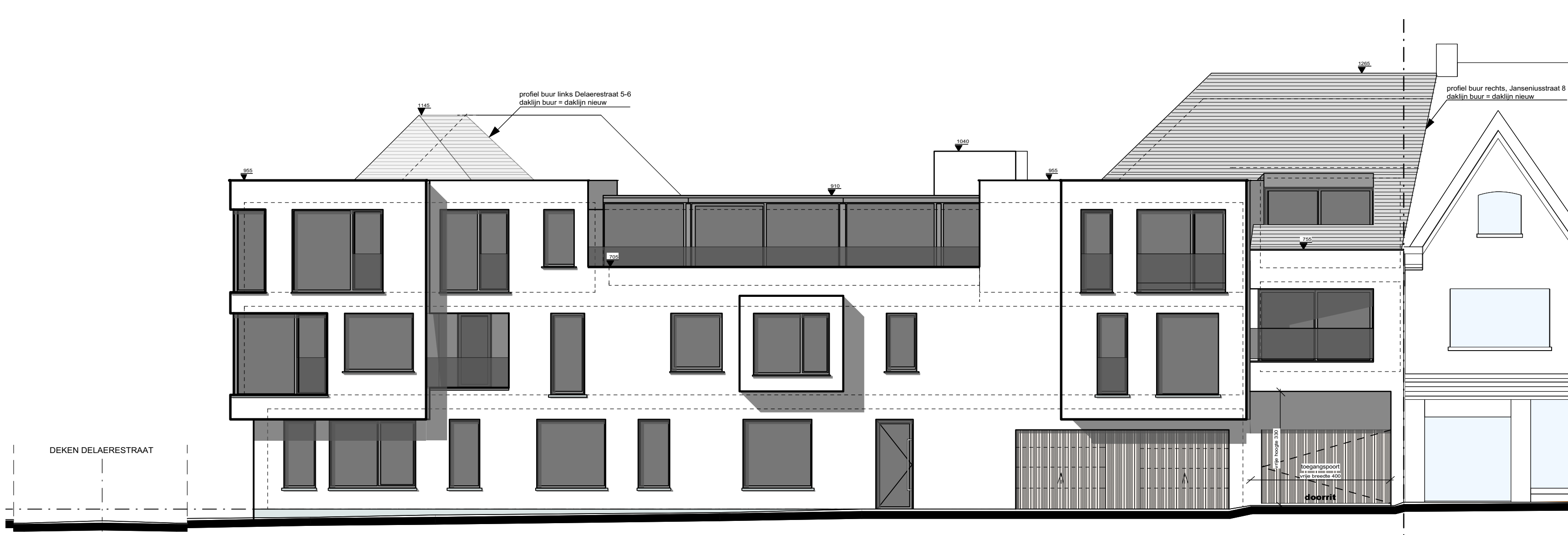
DOORSNEDE 3-3 schaal 1/100

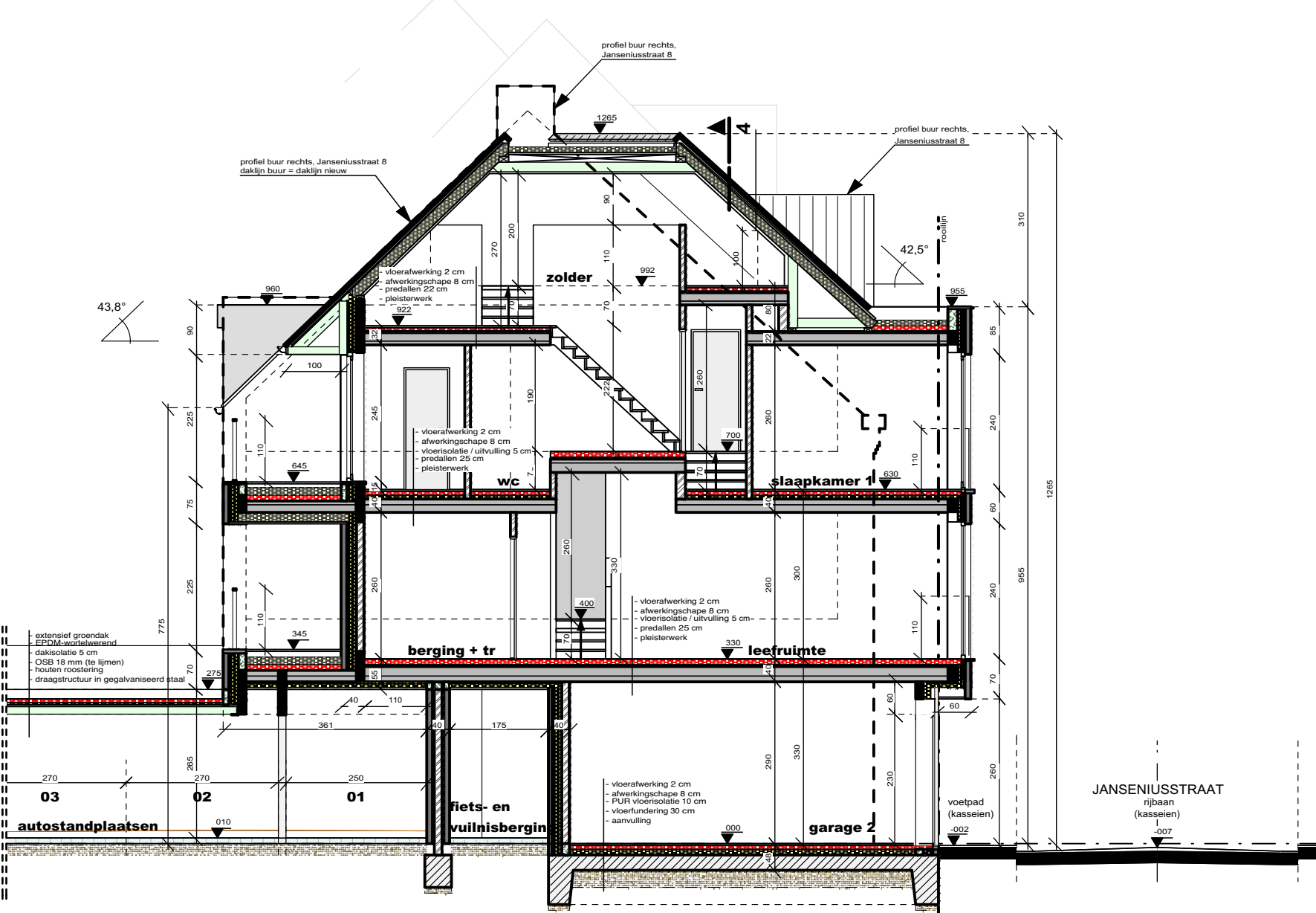
DOORSNEDE 4-4 schaal 1/100

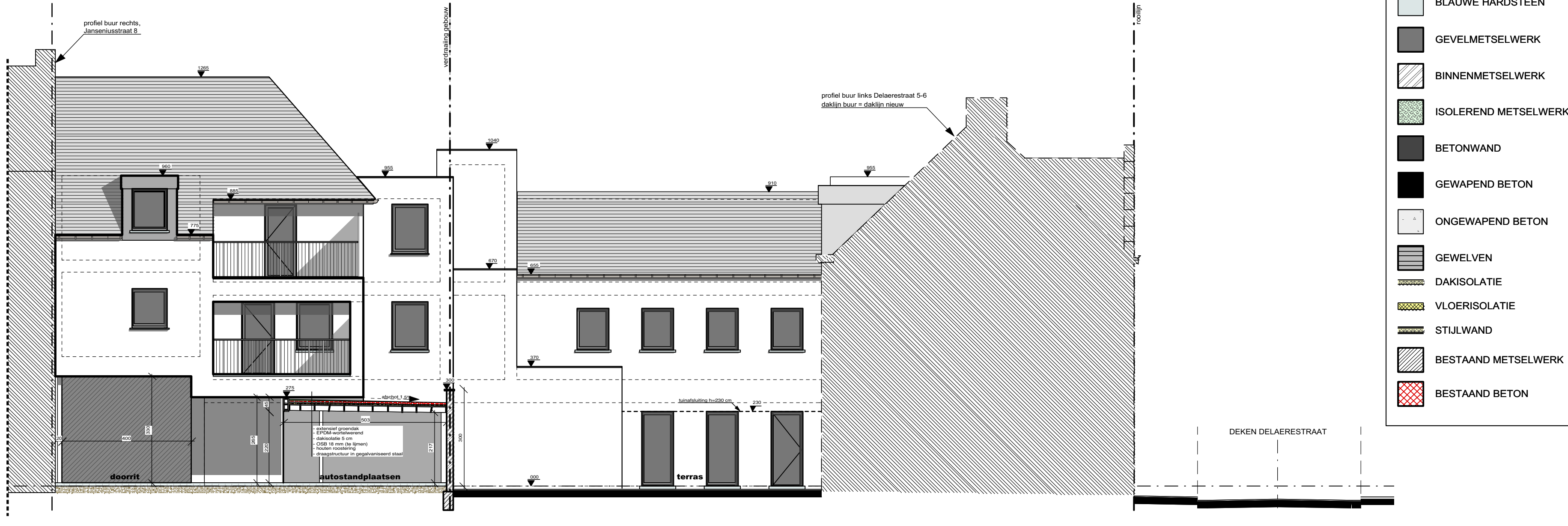
LINKER ZIJGEVEL schaal 1/100

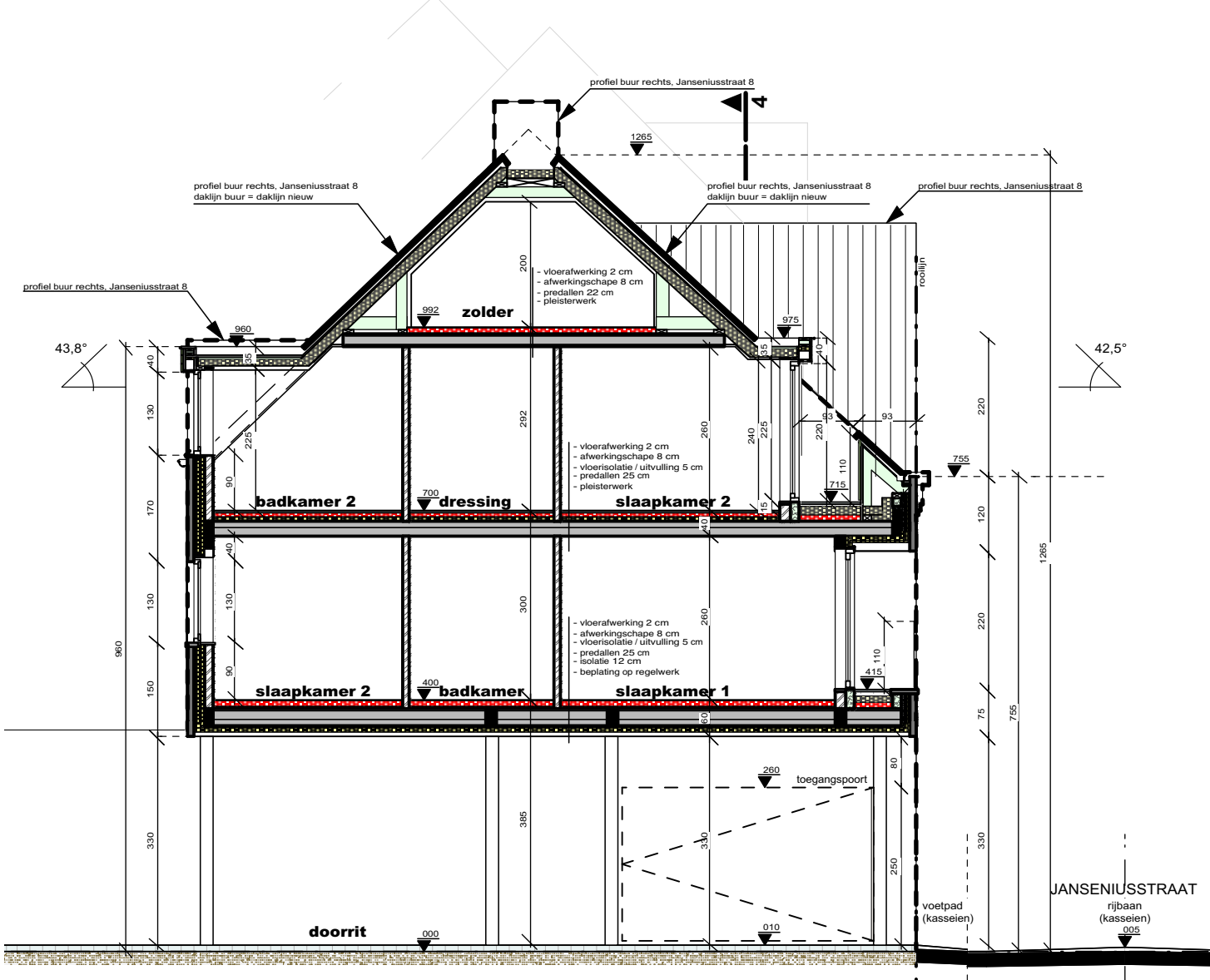
VOORGEVEL schaal 1/100

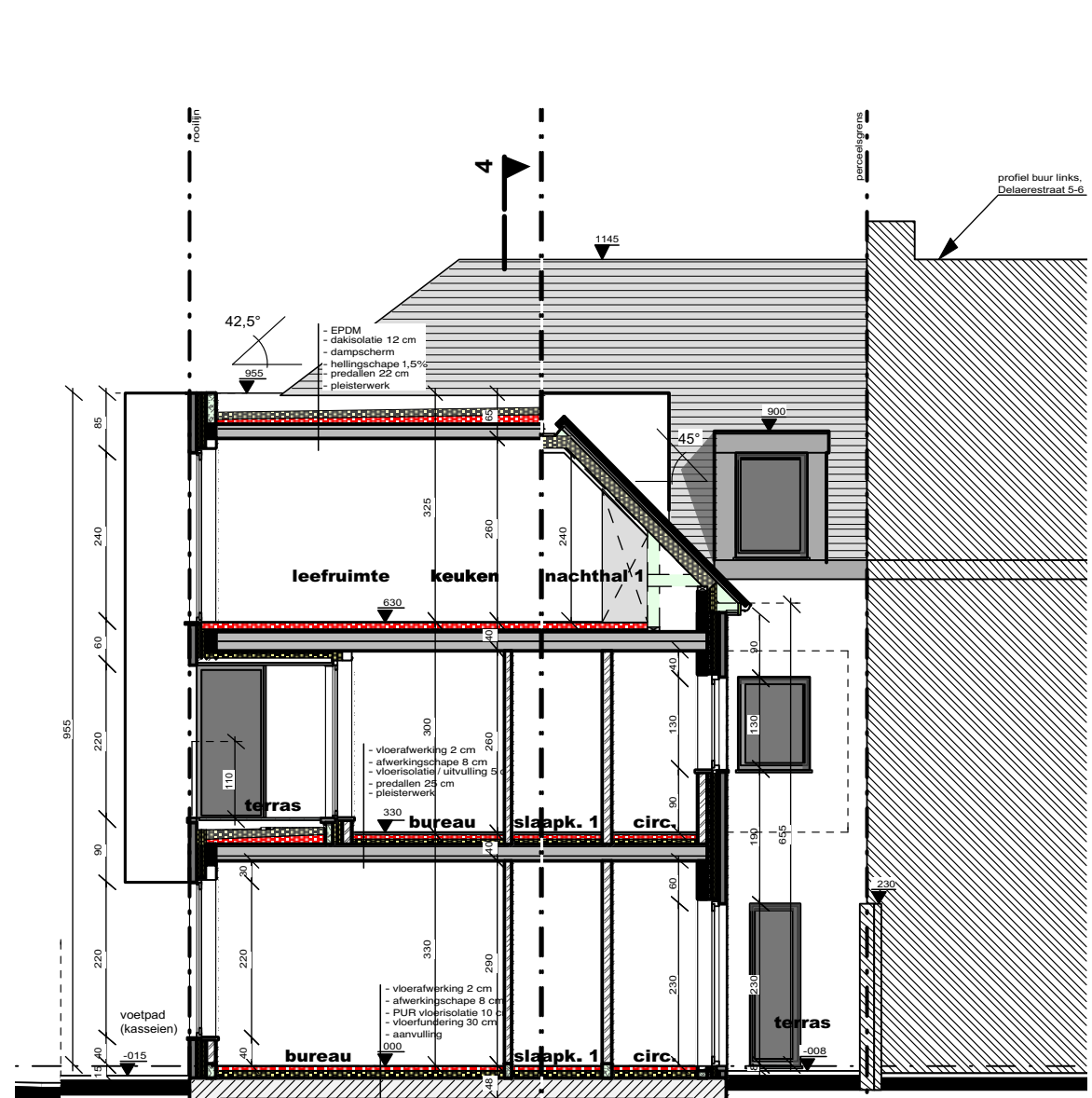
DOORSNEDE 2-2 schaal 1/100

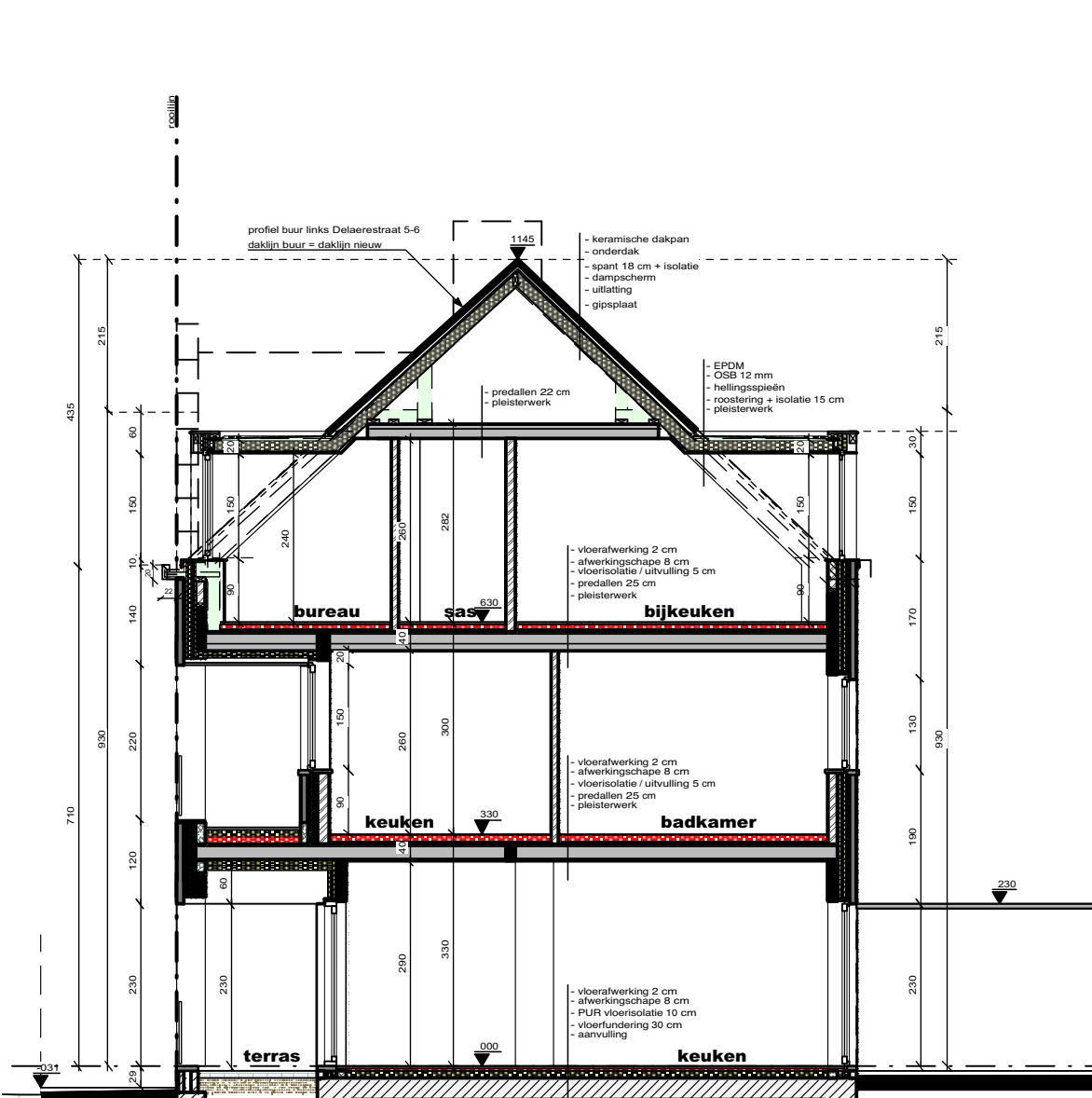
ACHTERGEVEL schaal 1/100

DOORSNEDE 1-1 schaal 1/100

DOORSNEDE 5-5 schaal 1/100

DOORSNEDE 6-6 schaal 1/100

LEGENDE
BLAUWE HARDSTEEN
GEVELMETSSELWERK
BINNENMETSSELWERK
ISOLEREND METSSELWERK
BETONWAND
GEWAPEND BETON
ONGEWAPEND BETON
GEWELVEN
DAKISOLATIE
VLOERISOLATIE
STUWALD
BESTAAND METSSELWERK
BESTAAND BETON

GEVELMATERIALEN
TE SLOPEN GARAGE
- GEVELSTEEN IN GERAKEN AARDE - GRIJZEL EN ROODBRUIN
- BUITENGEVELWANDWERK IN HOUT - WIT
- HEMELWATERAFVOER IN ZINK - WIT
- KLEIDAPANNEN - GRANIE
TE BOUWEN MEERGEZINSWONING
- GEVELSTEEN IN GERAKEN AARDE - GRIJZEL
- DORPELLE PLINT EN DORPELSTEEN IN BLAUWE HARDSTEEN
- BUITENGEVELWANDWERK IN ALUMINIUM - BRUINGRIJZE GEWELDE
- GARAGEDEUREN, TOEGANGSPORDE IN AFROMOSIA, VERTICALE LATENSTRUCTUUR - NATUURLE VERGRISD
- HEMELWATERAFVOER IN KUNSTSTOF, DAKAPPELLEN, DAKRANEN IN GEPATINEERD ZINK - ANTRACIET RUIS
- BALUSTRADE - GEHARD EN GELAGD GLAS
- DAKBEDEKKING HELEENDE DAMEN IN KERAMISCHE STORPFAN - ANTRACIET
- DAKBEDEKKING PLATTE DAMEN IN EPDM RUBBER - LICHTGRIS
- DAKBEDEKKING NIEUW BETREKKE PLATTE DAMEN - EXTENSIEF GROENDAK
- DAKVERSTERKEN AFWERKING IN METSSELWERK

BRANDVOORKOMING
- Alle structurele elementen voldoen aan de normen voor een klasse A gebouw volgens tabel 6
- Autonomie noodontvlucht en pictogrammen waar nodig
- Interne brandalarm: draadloze alarm + noodoproepen
1 draadloze ABC-poortdeur 8 kg 1 / 300 m2
2 autonoom noodverlichtingsarmatuur
3 nooduitgang

provincie	West-Vlaanderen	gadmunicipaliteit
gemeente	Ieper	
bouwplaats	Janseniussstraat z/n	
kad. sectie	1e Afdeling - Sectie F - nrs. 258F2, 258E2, 258R2, 258P2	
ontwerp	bouwen van een meergezinswoning (4 woonegelegenheden) na slopen garage	
bouwheer	ITRUST GROEP bvba Dirk Martenslaan 19/1 8970 Izegem tel +32 473 38 11 70 info@itrustgroep.be	dw BE 0638 274 907 info@itrustgroep.be
architectenbureau	dirk moerman vleemstraat 11 B-8970 Izegem tel +32 51 30 76 64 info@archimoon.be www.archimoon.be btw BE 0821 758 650 BANK REKEN 0016 0097 5805	doosier architect 1426 plannummer 2 / 2 datum 02/09/2016 schaal diverse
AANVRAAG STEDENBOUWKUNDIGE VERGUNNING		
LIGGINGSPLAN, OMGEVINGSPLAN, RIOLERINGS- & FUNDERINGSPLAN GELIJKVLOERS, VERDIEPING 1, VERDIEPING 2, ZOLDERVERDIEPING DOORSNEDE 1-1, DOORSNEDE 2-2, DOORSNEDE 3-3, DOORSNEDE 3-3', DOORSNEDE 4-4, DOORSNEDE 5-5, DOORSNEDE 6-6, GEVELAANZICHTEN		
getuigen, gezondheid en voor gelijkvormige uitvoering aanvaard		
bouwheer		architect
Meer: Stijnke Peltz Zakenvoorlichting Bvba vleemstraat 11 B-8970 Izegem		de heer Hans Verbeke Zakenvoorlichting Bvba vleemstraat 11 B-8970 Izegem
Architect: Dirk Moerman vleemstraat 11 B-8970 Izegem		Architect: Dirk Moerman vleemstraat 11 B-8970 Izegem
nr. 1 datum 02/09/2016 wijziging volume IV advies stedenbouwkundige dienst		opgave nr. 12602 opgave nr. 12602
nr. 2 datum 04/07/2016 wijziging middelen van 2.3		opgave nr. 12602 opgave nr. 12602
nr. 3 datum 06/07/2016 wijziging gemeentelijke, naam met school en houten bekleding		opgave nr. 12602 opgave nr. 12602
nr. 4 datum 18/09/2016 wijziging IV advies dienst stedenbouw, kwaliteitskeuring		opgave nr. 12602 opgave nr. 12602
afstakdatum 12/09/16		afstakdatum 11/12

Bureaustudie Ieper Janseniusstraat - Bijlage 5 - Digitaal terreinmodel Vlaanderen

2016I132

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

- projectgebied
- Grensinfo
- DTM
 - 15.4m TAW
 - 26m TAW
 - 36.5m TAW
 - 47.1m TAW
 - 57.7m TAW
 - 68.3m TAW

Aangemaakt op: 28/11/2016

Bureaustudie Ieper Janseniusstraat - Bijlage 6 - Digitaal terreinmodel Vlaanderen (Detail) met hoogteverloop

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

2016I132

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

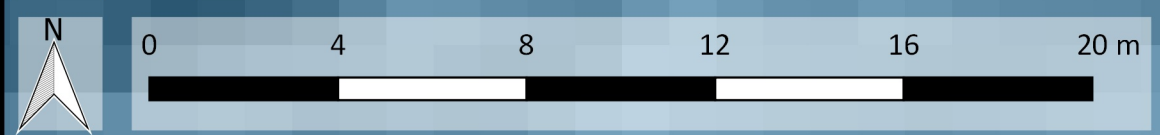
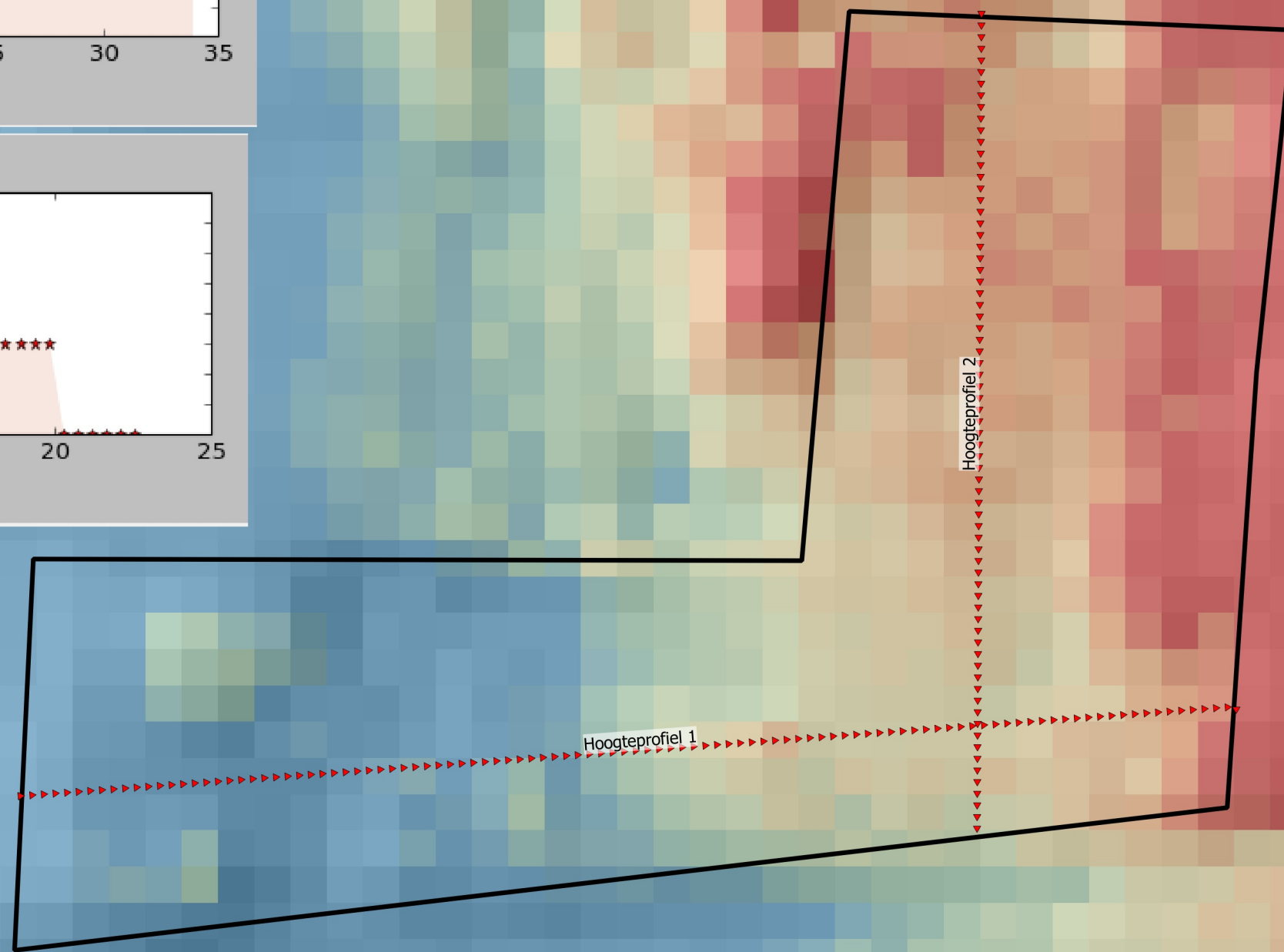
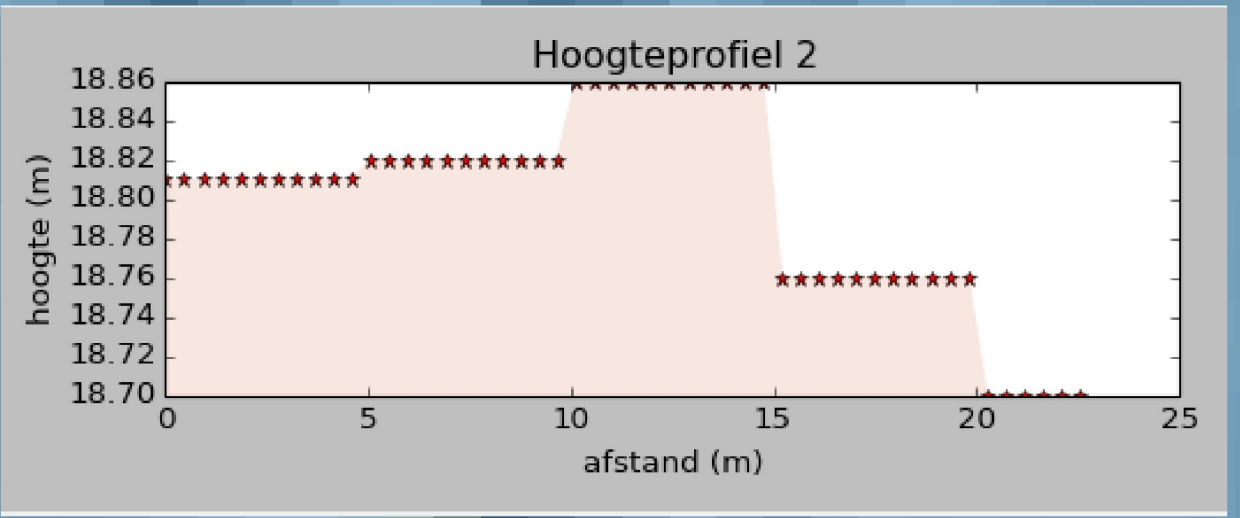
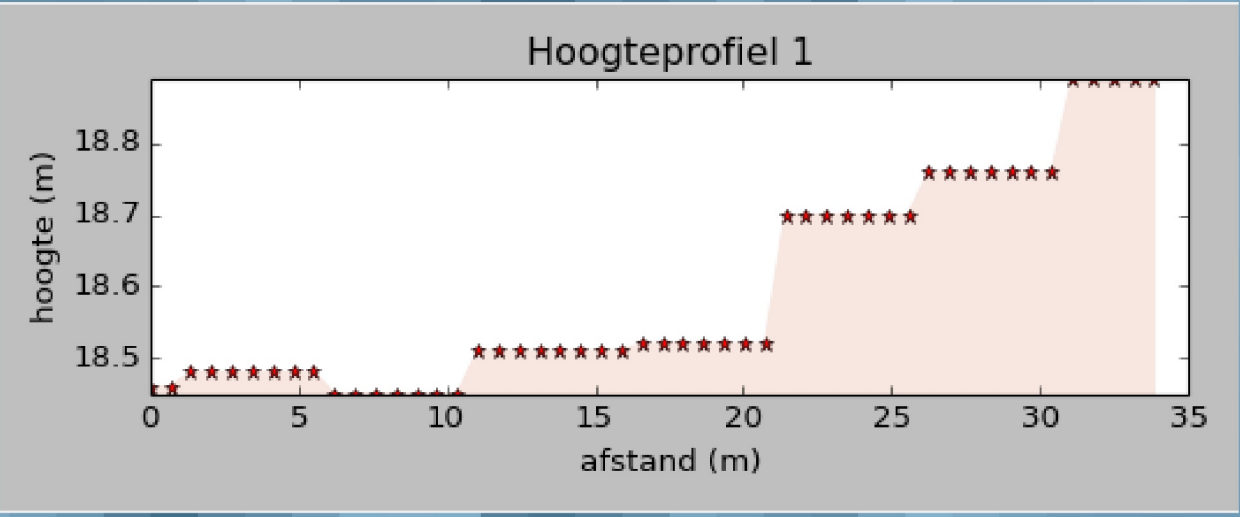
Legende

projectgebied

hoogtelijn

DTM

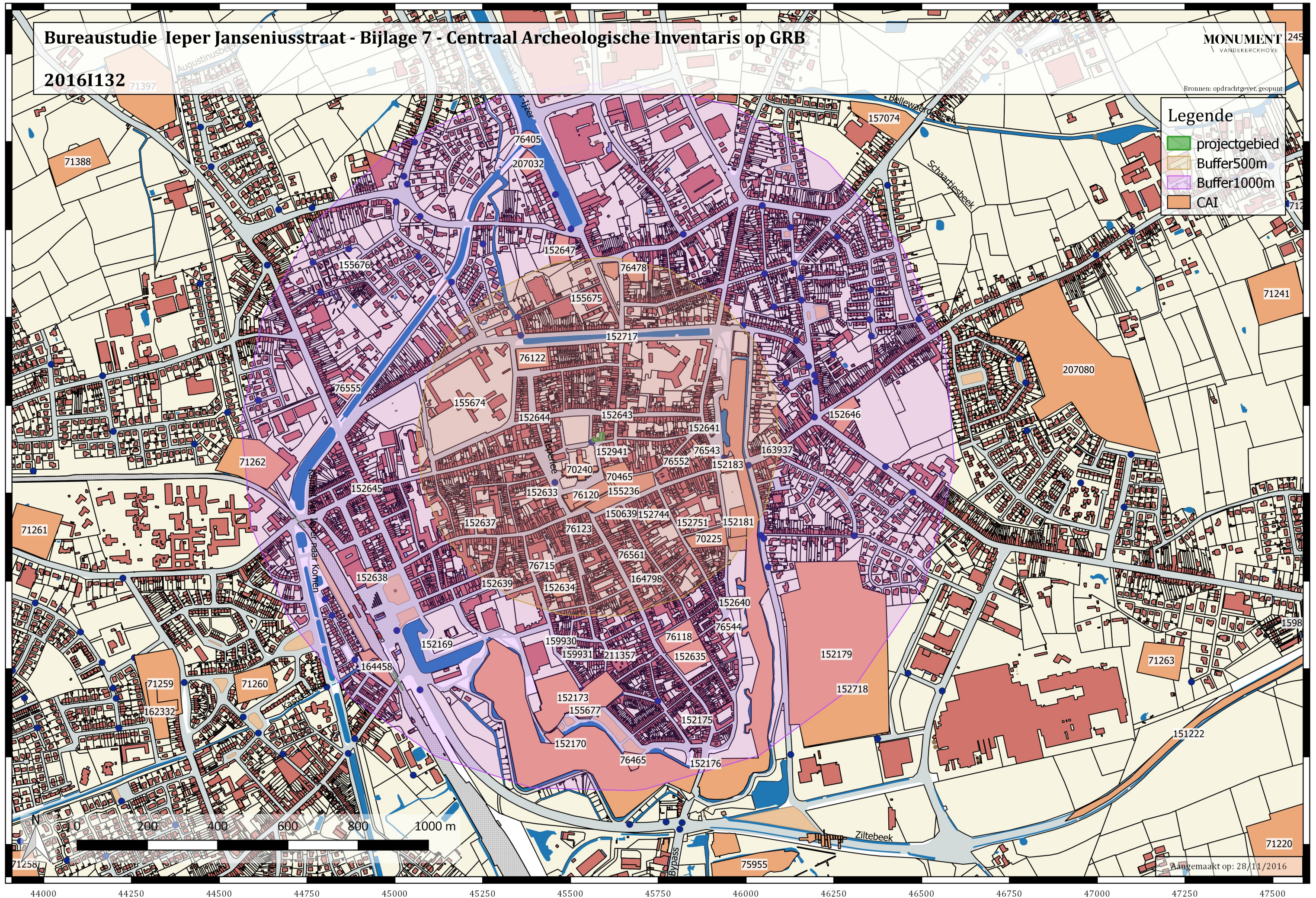
- 18.55m TAW
- 18.61m TAW
- 18.67m TAW
- 18.73m TAW
- 18.79m TAW
- 18.85m TAW

2016I132

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

 projectgebiet
 Buffer500m
 Buffer1000m
 CAI

Bureaustudie Ieper Janseniusstraat - Bijlage 8 - Bodemkaart

2016I132

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

projectgebied

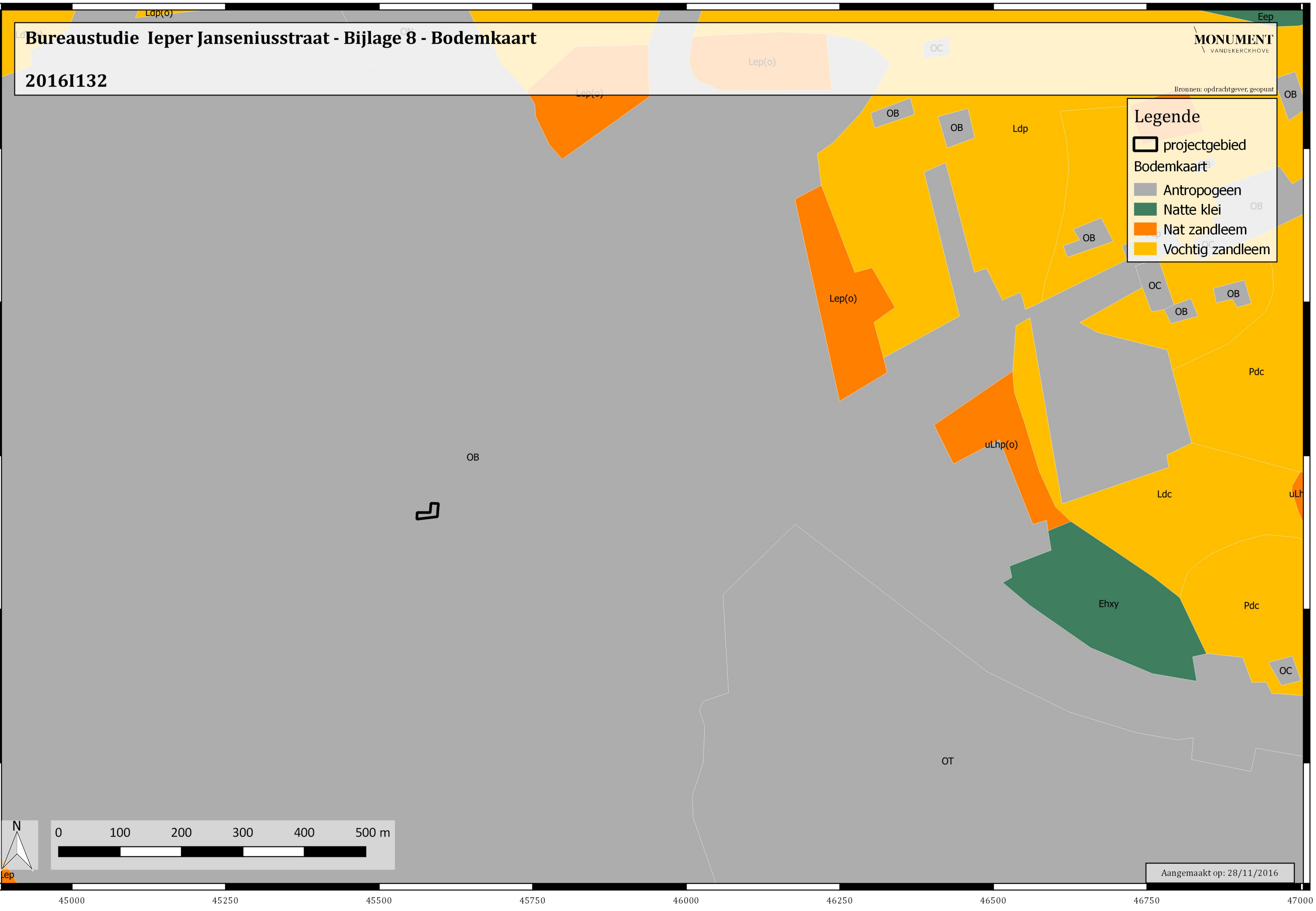
Bodemkaart

Antropogeen

Natte klei

Nat zandleem

Vochtig zandleem

N

0

100

200

300

400

500 m

Aangemaakt op: 28/11/2016

Bureaustudie Ieper Janseniusstraat - Bijlage 9 - Ferrariskaart (1771-1778)

2016I132

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

 projectgebied

173000

172750

172500

172250

172000

0 100 200 300 400 500 m

45000

45250

45500

45750

46000

46250

46500

46750

47000

Aangemaakt op: 28/11/2016

173000
172500
172000
45500
46000
46500

Bureaustudie Ieper Janseniusstraat - Bijlage 10 - Kaart van Popp (1842-1879)

2016I132

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

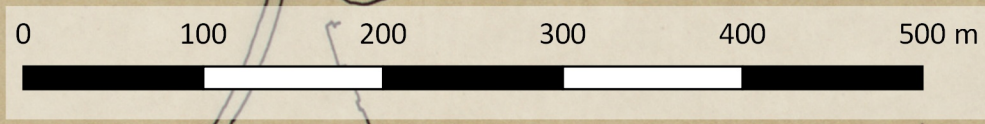
projectgebied

Dixmude Poort.

Meenen Poort.

Stadskom van IEPER

Route

Aangemaakt op: 28/11/2016

Legende

projectgebied

Bureaustudie Ieper Janseniusstraat - Bijlage 12 - Luchtfoto 1971

2016I132

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

 projectgebied

0 50 100 150 200 250 m

Aangemaakt op: 28/11/2016

Bureaustudie Ieper Janseniusstraat - Bijlage 13 - Luchtfoto 1990

2016I132

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

 projectgebied

0 40 80 120 160 200 m

Aangemaakt op: 28/11/2016

Bureaustudie Ieper Janseniusstraat - Bijlage 14 - Luchtfoto 2015 - Winteropname

2016I132

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende
projectgebied

0 10 20 30 40 50 m

Aangemaakt op: 28/11/2016